

På gång inom EU

HÖSTEN 2018

Sveriges
Kommuner
och Landsting

På gång inom EU

HÖSTEN 2018

Uppllysningar om innehållet:
Victor Olsson, victor.olsson@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2018
ISBN: 978-91-7585-693-3
Omslagsfoto: © Europeiska unionen, 2018/Etienne Ansotte
Foto ledamöter: *Glenn Nordlund* - fotograf P-O Sedin, *Tomas Riste* -
fotograf Linn Malmén, *Mohamad Hassan* - foto Uppsala kommun,
Inger Linge och *Ella Bohlin* - fotograf Anna Molander, *Xamuel Gonzalez*
Westling - fotograf Linda Jonsson Hofors kommun, *Camilla Janson* -
foto Upplands-bro kommun, *Carina Nilsson* - fotograf Jens Ohlsson
Produktion: Advant Produktionsbyrå
Tryck: Ätta.45, 2018

Förord

I På gång inom EU kan du läsa om aktuella EU-frågor som påverkar Sveriges kommuner, landsting och regioner. Texterna är skrivna av experter på SKL i samarbete med Internationella sektionen. Den elektroniska versionen innehåller länkar till mer information och finns att ladda ned via www.skl.se/eu.

EU-kommissionen presenterade den 2 maj sitt förslag till ny flerårsbudget för perioden 2021–2027. I förslaget till budget märks särskilt satsningar på försvar, säkerhet, migration och gränskontroll. Kommissionen vill också att EU ökar ambitionsnivån gällande digitalisering, forskning och innovation, utbildning och ungdomars sysselsättning, jämfört med den pågående budgetperioden. Diskussionerna om EU:s kommande långtidsbudget präglas av Storbritanniens beslut att lämna unionen och frågan hur detta kommer att påverka storleken samt finansieringen av den kommande långtidsbudgeten. En stor fråga är just hur intäktsbortfallet från Brexit ska hanteras. Ska budgeten minska till följd av att EU går från 28 till 27 medlemsstater? Ska medlemsavgifterna höjas? Och vad innebär det för de svenska så kallade rabatterna på medlemsavgiften? Kommissionen föreslår höjda medlemsavgifter samt nya så kallade egna medel, bland annat genom införandet av en avgift på icke-återvunnen plast i medlemsstaterna samt besparingar inom sammanhållnings- och jordbrukspolitiken.

Kommissionens förslag kommer under hösten att genomgå intensiva, och eventuellt långdragna förhandlingarna mellan medlemsstaterna om både dess politiska prioriteringar och budgetens storlek. Förhandlingarna väntas präglas av stora skillnader mellan medlemsstaternas ståndpunkter. Inte minst införandet av ett så kallat villkorskriterium, där medlemsstater som bryter mot rättsstatsprinciper riskerar att få tillgången till EU-medel frysta väntas leda till utdragna diskussioner.

För den lokala och regionala nivån är det särskilt viktigt att budgeten präglas av en fortsatt stark sammanhållningspolitik för alla EU:s regioner och att de sociala frågorna, framförallt kopplade till förbättrad integration, lyfts högre upp på agendan. Det är också viktigt att inte fastna i att bara prata om kronor och ören. Lika viktigt som de faktiska resurserna är det europeiska mervärdet som skapas inom ramen för EU:s gemensamma tillväxt och sysselsättningspolitik. SKL anser därför att det är viktigt att budgeten präglas av långsiktiga och gemensamma målsättningar som kan följas upp i varje kommun, region och landstings utvecklingsarbete. Om kommissionens förslag till budgetram för perioden 2021–2027 kan du läsa vidare på sid. 11–12, samt för en rad av förslagen till fonder- och sektorsprogram kan du fördjupa dig inom respektive kapitel.

De pågående Brexitförhandlingarna är också i högsta grad aktuella. I skrivande stund fattas det fortfarande tydliga besked om flera viktiga delar som EU:s gräns mot Nordirland och Storbritanniens framtida förbindelser med unionen. Enligt Michel Barnier, EU:s chefsförhandlare, behöver en överenskommelse vara på plats senast i oktober för att klara formaliteterna inför att Storbritannien lämnar EU i mars 2019. Förhandlingarna väntas därmed gå in i ett än intensivare skede under hösten.

Segdragna migrationsförhandlingar präglar också EU-agendan. En gemensam överenskommelse om solidariskt asyl- och flyktingmottagande tycks långt borta när diskussionerna i Europeiska rådet glidit över på förslag om att externalisera flyktingmottagandet utanför unionens gränser. Samtidigt ser vi historiskt höga migrationsnivåer och FN-organet UNHCR rapporterar om att fler människor nu är på flykt än under andra världskriget.

I hösten upplaga av På gång inom EU kan du även läsa om andra, av SKL prioriterade och aktuella, EU-frågor av stor vikt för Sveriges kommuner, landsting och regioner, som till exempel arbetet med den sociala dimensionen, utvecklingen av EU:s nya strategi för plaster, paketet om ren rörlighet, förslaget om utökat samarbete kring utvärdering av läkemedel och medicinteknik samt genomförandet av Agenda 2030 i Sverige och EU. Hur dessa frågor utvecklas får vi återkomma till i vårens upplaga som planeras till februari 2019. Till dess kan du hålla dig uppdaterad med SKL:s nyhetsbrev *EU och internationellt* eller diskutera EU-frågor med oss på Twitter.

Stockholm september 2018

Jerker Stattin
Chef Internationella sektionen

Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

- 6 SKL:s prioriterade EU-frågor 2018
- 6 A. EU:s framtida långtidsbudget efter 2020
- 6 B. En kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik efter 2020
- 6 C. Den sociala dimensionen av EU
- 7 D. Förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängvårdare
- 8 E. Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU
- 8 F. Energieffektivisering och förnybar energi
- 8 G. Lokala förutsättningar för säker dricksvattenkvalitet inom EU
- 9 H. Lokala och regionala aspekter i arbetet för cirkulär ekonomi – en ny plaststrategi
- 9 I. Mobilitet och infrastruktur inklusive bredband

- 11 **Kapitel 1. EU:s styrning, framtid och horisontella frågor**
- 11 Prioriterad fråga 2018 – EU:s framtida långtidsbudget efter 2020
- 12 Diskussionerna om EU:s framtid fortsätter
- 14 Många handslag hos medlemmar för att stärka Sveriges röst i EU
- 15 EU:s medborgarinitiativ
- 16 Arbetet med Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen
- 17 Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige och EU

- 19 **Kapitel 2. Regional utveckling och samarbete**
- 19 Prioriterad fråga 2018 – Regional utveckling och EU:s sammanhållningspolitik
- 21 EU:s kommande ramprogram för forskning och innovation
- 21 Smart specialisering
- 22 InvestEU
- 23 Utvecklingen av Europeiska Fonden för Strukturella Investeringar till EFSI 2.0
- 23 EFSI 2.0

- 25 **Kapitel 3. Sysselsättning, arbetsmarknad och socialpolitik**
- 25 Prioriterad fråga 2018 – Den sociala dimensionen av EU
- 26 En europeisk pelare för sociala rättigheter
- 27 Nya EU-regler om utstationering antagna
- 27 Översyn av reglerna för samordning av de sociala trygghetssystemen
- 28 Förslag om inrättande av en europeisk arbetsmyndighet
- 28 Initiativ för bättre socialt skydd för alla arbetstagare och för egenföretagare
- 29 Förslag till Arbetsvillkorddirektiv

- 30 **Kapitel 4. Miljö, energi och transport**
- 30 Prioriterad fråga 2018 – Lokala förutsättningar för säker dricksvattenkvalitet inom EU
- 31 Förslag till ny förordning om återanvändning av vatten
- 31 Prioriterad fråga 2018 – Lokala och regionala aspekter i arbetet för en cirkulär ekonomi – en ny plaststrategi
- 32 Förbud mot plaster för engångsbruk
- 32 Prioriterad fråga 2018 – Energieffektivisering och förnybar energi
- 32 Prioriterade frågor i förhandlingarna om energieffektiviseringsdirektiven och direktivet om förnybar energi
- 33 Prioriterad fråga 2018 – mobilitet och infrastruktur inklusive bredband
- 33 Paketet för ren rörlighet
- 34 Direktivet om rena fordon i offentlig upphandling
- 34 Handlingsplan och investeringslösningar för en transeuropeisk utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen
- 35 En ansluten digital inre marknad inom EU
- 35 Statsstödsregler för drifts- och investeringsstöd till regionala flygplatser

37	Kapitel 5. Vård, omsorg och folkhälsa
37	Hälsotillståndet i EU
38	Säkerhetsmärkning av läkemedelsförpackningar
38	Europeiska referensnätverk (ERN)
39	Rätt och felaktig antibiotikaanvändning
40	Innehållsdeklarationer på alkoholhaltiga produkter
40	Förslag till förordning om utökat samarbete kring utvärdering av läkemedel och medicinteknik
42	Kapitel 6. Inre marknaden och konkurrensfrågor
42	Arbetet med EU:s regelverk för statsstöd
44	Kapitel 7. Migration, integration och mänskliga rättigheter
44	Prioriterad fråga 2018 - Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU
45	EU:s arbete utanför unionen
45	Fondmedel på migrationsområdet
46	Arbetet med våldsbejakande extremism i Sverige och i EU
47	Kapitel 8. Jämställdhet och likabehandlingsfrågor
47	Prioriterad fråga 2018 - Förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare
48	Uppnå Barcelonamålen - En hörnsten för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och för bättre balans arbetsliv-privatliv mellan förvärvsarbetande föräldrar
49	Emil Broberg ny talesperson för jämställdhetsfrågor i CEMR och konferens i Bilbao
49	Kommissionens handlingsplan för att angripa löneskillnader mellan kvinnor och män
50	Kapitel 9. Digitalisering och utbildning
50	Den digitala inre marknaden
50	Webbtillgänglighetsdirektivet och eIDAS
51	Förslag för en europeisk datadriven ekonomi
51	Single Digital Gateway
51	Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel fortsätter
52	Ny agenda för kultur
52	Utveckling av skola, yrkesutbildning, högre utbildning och det livslånga lärandet
53	De olika delarna i En ny kompetensagenda för Europa
54	Svenska delegationen i Regionkommittén
56	SKL:s ledamöter i CEMR
57	Svenska delegationen i CLRAE
59	Ordlista
65	Praktiska länkar
66	Kontakt

SKL:s prioriterade EU-frågor 2018

A. EU:s framtida långtidsbudget efter 2020

Viljeinriktning:

- › SKL anser att den framtida långtidsbudgeten bör utformas så att den främjar tillväxt och sysselsättning inom unionen och att den utjämnar skillnader mellan EU:s regioner.

Aktiviteter:

- › SKL ska verka för att EU:s framtida social-, tillväxt-, forsknings- och regionalpolitik beaktar lokala och regionala förutsättningar samt att programgenomförandet underlättar ett högt deltagande för kommuner, landsting och regioner.
- › SKL kommer under året att föra kontinuerliga samtal med Regeringskansliet, kommissionen och Europaparlamentet om vikten av en modern långtidsbudget som aktivt bidrar till att kommuner, landsting och regioner i hela Europa kan utvecklas och se till att de fortfarande är globalt konkurrenskraftiga i termer av infrastruktur, kompetens och tillgång till kapital.

B. En kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik efter 2020

Viljeinriktning:

- › SKL förordar en kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik för alla regioner inom EU.
- › SKL förordar ett utökat regionalt inflytande över utformning och genomförande av sammanhållningspolitikens program i Sverige.
- › SKL förordar en integrering av de olika fonderna för att gynna samhällsutvecklingen lokalt och regionalt.
- › SKL förordar förenklingsåtgärder i det nationella genomförandet för att minska den administrativa bördan kopplad till projektarbete.
- › SKL förordar en starkare proportionalitetsprincip inom sammanhållningspolitiken, där uppföljning och kontroll står i proportion till projektens omfattning.
- › SKL anser att sammanhållningspolitiken i största möjliga mån ska utgå från regionala förutsättningar.
- › SKL förordar ett särskilt initiativ inom sammanhållningspolitiken riktat mot nyanlända.

Aktiviteter:

- › SKL ska arbeta aktivt för att påverka den svenska förhandlingspositionen till förmån för en fortsatt stark sammanhållningspolitik som omfattar alla svenska regioner.
- › SKL ska arbeta aktivt för att kommissionen och svenska ledamöter i Europaparlamentet och Regionkommittén ska känna till SKL:s position om EU:s framtida sammanhållningspolitik.
- › SKL ska även fortsättningsvis delta i olika expertgrupper gällande EU:s framtida sammanhållningspolitik.

C. Den sociala dimensionen av EU

Viljeinriktningar:

- › SKL stödjer europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området.
- › SKL stödjer att sociala indikatorer lyfts in tydligare i arbetet inom den europeiska planeringsterminen. Förbundet ser därför positivt på att en så kallad social resultattavla inkluderas i arbetet med den europeiska planeringsterminen. SKL anser att den europeiska planeringsterminen är ett användbart verktyg, på europeisk och nationell nivå, för strategisk uppföljning av medlemsländernas arbete mot gemensamma målsättningar.
- › För att bemöta det ökande behovet av välfärdstjänster måste de svenska kommunernas, landstingens och regionernas förutsättningar som arbetsgivare samt beställare och utförare av välfärdstjänster tas i beaktande i alla steg av den europeiska planeringsterminen.

- Den svenska arbetsmarknadsmodellen, där autonoma och ansvarstagande arbetsmarknadsparter ansvarar för lönebildningen, måste garanteras i allt fortsatt arbete på det social- och arbetsrättsliga området.

Aktiviteter:

- SKL ska, enskilt och genom sina europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationer, påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ kopplande till implementeringen av den europeiska pelaren för sociala rättigheter samt det fortsatta arbetet med att utveckla den sociala dimensionen.
- SKL ska stärka dialogen med Statsrådsberedningen och kommissionens representation i Sverige i alla delar av den europeiska planeringsterminen. Förbundet ska verka för att den lokala och regionala nivåns roll och förutsättningar för att bidra till smart, hållbar och inkluderande tillväxt tas i beaktande i alla steg av den europeiska planeringsterminen.
- SKL ska gentemot EU:s institutioner och Regeringskansliet bevaka pelarens och den sociala dimensionens eventuella påverkan på utformningen av den kommande långtidsbudgeten och programperioden.

D. Förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare

Viljeinriktning:

- SKL är positivt till initiativ som syftar till jämställdhet mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden. Förbundet anser att ett jämställt uttag av föräldraledigheten är avgörande för ett jämställt arbetsliv.
- Det behövs ett bredare grepp för att möta utmaningarna med balansen mellan arbete och privatliv snarare än ytterligare reglering på EU-nivå. SKL framhåller vikten av ett holistiskt perspektiv på kvinnors och mäns förutsättningar på arbetsmarknaden, bland annat vikten av välfärds- och omsorgstjänster för att möjliggöra kvinnors och mäns jämlika deltagande på arbetsmarknaden.
- SKL förordar europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området framför detaljreglerad lagstiftning. Uppföljning av socialpolitiska mål kan lämpligen ske genom den europeiska planeringsterminen.
- Frågor om betald ledighet ska inte regleras på EU-nivå utan faller under nationell befogenhet. Den svenska arbetsmarknadsmodellen där arbetsmarknadens parter ansvarar för lönebildningen måste värnas.
- SKL anser att kommissionens insatser, istället för ny lagstiftning, bör fokusera på att säkerställa implementering och efterlevnad av existerande europeisk lagstiftning.

Aktiviteter:

- SKL ska påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ på området så att eventuell ytterligare reglering på EU-nivå angående olika former av ledighet är förenlig med svensk lagstiftning och kollektivavtal. Förbundet kommer att fokusera på intressebevakning och påverkansarbete gentemot såväl den svenska lagstiftaren som ministerrådet och Europaparlamentet.
- SKL ska påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ på området genom europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationer, framförallt genom CEEP och CEMR.
- SKL ska verka för att de europeiska arbetsmarknadsparterna ska fortsätta sitt gemensamma och individuella arbete i dessa frågor.
- SKL ska lyfta fram goda exempel från kommuner, landsting och regioner på hur man kan underlätta för förvärvsarbetande familjer att kombinera arbetsliv och privatliv.
- SKL ska fortsätta sprida den engelska versionen av SKL:s skrift "Jämställdhet ur arbetsgivarperspektiv" på såväl nationell som europeisk nivå.

E. Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

Viljeinriktning:

- › SKL förordar en jämnare fördelning av asylsökande mellan medlemsländerna.
- › SKL anser att det lokala och regionala perspektivet ska ha ett inflytande när beslut fattas i frågor som rör asyl- och flyktingmottagandet.

Aktiviteter:

- › SKL ska uppvakta ansvariga politiker och tjänstepersoner i Bryssel för att uppmärksamma dem på vilka förutsättningar lokala och regionala myndigheter i Sverige har i mottagandet av asylsökande och nyanlända flyktingar.
- › SKL ska delta i de sammanhang där kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna sker. Detta gäller såväl integration som asyl- och flyktingmottagande, bland annat inom ramen för det nätverk som CEMR har startat, för att inhämta kunskap och dela erfarenheter från den svenska lokala och regionala nivån.
- › SKL ska bevaka utvecklingen av de nya förslagen och vad de får för konsekvenser för lokal och regional nivå.

F. Energieffektivisering och förnybar energi

Viljeinriktning:

- › SKL förordar främjande av mål och krav på resultat snarare än detaljkrav.
- › SKL anser att utformning av nära-nollenergikrav för byggnader och förnybarhetsdirektiv inte får styra bort från gemensamma lösningar som fjärrvärme och fjärrkyla (EPBD).
- › SKL anser att individuell mätning och debitering (IMD) endast ska krävas där det är kostnads-effektivt. Hänsyn behöver tas till fastighetsägarnas förmåga och incitament att energieffektivisera (EPBD).
- › SKL förordar tydliga förutsättningar och främjande villkor för biodrivmedel och biobränslen, med hänsyn till energibesiktning, statsstödsregler och hållbarhetskriterier.
- › SKL anser att krav på energikartläggning i EED bör samordnas med krav på energideklaration i EPBD och förordar ett kompletterande kriterium om minsta storlek på företagets energianvändning.

Aktiviteter:

- › SKL ska föra en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentet och Sveriges ständiga representation för att säkerställa att de känner till SKL:s position och arbetar för att lyfta fram förbundets frågor i förhandlingarna.
- › SKL ska aktivt delta i CEEP:s och CEMR:s arbete med Energiunionen.

G. Lokala förutsättningar för säker dricksvattenkvalitet inom EU

Viljeinriktning:

- › SKL anser att det är viktigt att dricksvatten får en tydligare koppling till ramdirektivet för vatten så att medlemsländerna kan ta ett samlat grepp om vattenfrågan i sin helhet. Detta är inte minst viktigt mot bakgrund av PFAS¹-problemen som uppdagats i Sverige.
- › SKL anser att det är viktigt att EU underlättar arbetet med prioriterade ämnen (kemikalier) och skyddet av dricksvatten, men att detaljstyrning undviks och överläts till vattenproducenterna och de lokala tillsynsmyndigheterna genom krav på riskbaserat arbete och möjlighet till särskilt fokus på nationella förutsättningar. Sverige har väldigt många små dricksvattenproducenter och det är viktigt att EU inte instiftar regler som ställer samma krav på till exempel Nederländernas fem vattenverk som på Sveriges nästan 2 000 kommunala vattenverk.
- › SKL anser att det är viktigt att EU lägger större fokus på uppströmsarbetet, det vill säga att större krav bör ställas på tillverkare av kemikalier, läkemedelsproducenter med mera. Det är inte kostnads-effektivt att kontinuerligt ställa allt högre krav på dricksvatten- och avloppsrening.

Not. 1. PFAS (perfluorerade och polyfluorerade ämnen) finns i flertalet produkter, bland annat i brandsläckningsskum. I ett flertal kommuner har ämnena läckt ner i grundvattnet och påverkat dricksvattnet.

- På nationell nivå kommer SKL att arbeta för en mer sammanhållen syn på dricksvatten. Det är viktigt att nationella myndigheter med ansvar för olika delar av dricksvatten samordnar sig med varandra och med kommunerna.

Aktiviteter:

- SKL ska på ett tidigt stadium samordna dricksvattenarbetet med ansvariga departement, centrala myndigheter och Svenskt Vatten.
- SKL ska delta i de sammanhang och i de konsultationer som kommissionen väntas arrangera.
- SKL ska även fortsättningsvis delta i arbetet med revideringen av dricksvattendirektivet genom berörda paraplyorganisationer, till exempel CEMR, CEEP och EurEau.
- SKL ska föra en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentet och Sveriges ständiga representation för att säkerställa att de känner till SKL:s position och arbetar för att lyfta fram förbundets frågor i förhandlingarna.

H. Lokala och regionala aspekter i arbetet för cirkulär ekonomi – en ny plaststrategi

Viljeinriktning:

- SKL förordar ambitiösa mål för minskad deponering och ökad återvinning.
- SKL framhåller att energiåtervinning från avfall är en ändamålsenlig behandlingsmetod för avfall som inte kan återanvändas eller materialåtervinnas.
- SKL motsätter sig att definitionen av kommunalt avfall innehåller en referens till kvantitet och eftersträvar att den bättre överensstämmer med den svenska definitionen av hushållsavfall.
- SKL anser att det bör finnas separata mål för återanvändning och återvinning.
- SKL anser att producentansvaret även bör gälla för avfall som är föremål för separat insamling, men som inte sorterats ut.
- SKL förordar insatser som innebär att mikroplaster åtgärdas vid källan samt åtgärder som innebär att mikroplaster överhuvudtaget inte ska träda in i kretsloppet.

Aktiviteter:

- SKL ska föra en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentet och Sveriges ständiga representation för att säkerställa att de känner till SKL:s position och arbetar för att lyfta fram förbundets frågor i förhandlingarna.
- SKL ska aktivt delta i CEEP:s och CEMR:s arbete med revideringen av avfallsdirektiven.
- SKL ska lyfta fram goda exempel från kommuner, landsting och regioner om nyttan med energiåtervinning (waste-to-energy).
- SKL ska lyfta fram exempel på åtgärder för att förhindra spridningen av mikroplaster från konstgräsplaner.

I. Mobilitet och infrastruktur inklusive bredband

Viljeinriktning:

- SKL förordar att utsläppen från trafiken minskas genom att främja hållbara transporter i TEN-T nätverket. Det kan till exempel handla om elektrifierade järnvägsnät, sjömotorvägar, nätverk för laddning av elfordon och utnyttjandet av potentialen i digital teknik inom transportsektorn. En ökning av medlen till Connecting Europe Facility i syfte att mildra konsekvenserna av klimatförändringarna behövs därför.
- SKL förordar att arbetet med att fastställa en gemensam teknisk standard för stödberättigade CEF-projekt fortlöper i syfte att harmonisera TEN-T korridorernas hastighet, effektivitet och tillförlitlighet samt standarderna för deras laddningsstationer för alternativa drivmedel. Det handlar om att utveckla arbetet med en gemensam teknisk standard för harmonisering av TEN-T nätet.
- SKL förordar att regionala och kommunala intressen tas tillvara i arbetet med att främja publik alternativ laddinfrastruktur inom EU, i syfte att laddinfrastruktur blir tillgänglig för så många invånare som möjligt.
- SKL förordar att alla medborgare får tillgång till bredband av god kvalitet så att de i framtiden ska ha möjlighet att ta del av samhällsservice och information.

- SKL anser att Sverige ska stödja utformningen av EU:s telekomlagstiftning så att den stödjer den svenska "stadsnätmodellen". Det är viktigt att kommunerna får ett starkt stöd för sin uppgift att äga och tillhandahålla digital infrastruktur i form av fibernät och upplåta dem på öppna och lika villkor för marknaden. Kommunerna har bidragit till att Sverige har ett unikt väl utbyggt bredband i stora delar av landet, som i sin tur lagt grunden till den stora konkurrensen och i förhållande till Europa i övrigt, låga slutkundspriser.
- SKL förordar att EU:s prioriterade mål om att skapa en sammankopplad digital inre marknad förverkligas.

Aktiviteter:

- SKL ska föra fram att medlen till CEF måste ökas i syfte att mildra konsekvenserna av klimatförändringen.
- SKL ska tydliggöra regionala och kommunala intressen och föra fram dem i arbetet med att utveckla en gemensam teknisk standard för harmonisering av TEN-T nätet.
- SKL ska ta fram och driva SKL:s ståndpunkter i publik laddinfrastruktur och genom dessa påverka och föra fram det i aktuella EU-aktiviteter och via Energimyndighetens nationella samordningsarbete.
- SKL ska bevaka och påverka EU:s arbete med att telekompaketet stödjer den svenska "stadsnätmodellen".
- SKL ska verka för att den svenska "stadsnätmodellen" får bättre stöd i Sveriges bredbandsarbete och bredbandsreglering.

EU:s styrning, framtid och horisontella frågor

Prioriterad fråga 2018 - EU:s framtida långtidsbudget efter 2020

EU-kommissionen presenterade den 2 maj 2018 sitt förslag till långtidsbudget för perioden 2021–2027, med rubriken: En modern budget som skyddar, stärker och försvarar – med medborgaren i centrum.

Kommissionen föreslår en budget på 1 135 miljarder euro i åtaganden i 2018 års priser, vilket medför förslag på en höjning av medlemsavgifterna till cirka 1,11 procent av EU27:s BNI. Jämfört med den pågående budgetperioden är den nominellt lika stor, men med färre unionsmedlemmar är budgeten större relativt sett. Förslaget innefattar också sänkningar av den gemensamma *jordbrukspolitiken* och *sammanhållningspolitiken* med cirka fem till sju procent vardera.

Kommissionen menar att budgeten utgår från de tre ledorden *modern* (budgetförslaget innefattar en rad regeländringar och lättnader för att minska byråkratin), *enkel* (kommissionen föreslår bland annat en rad sammanslagningar av mindre program, vilket medför att antalet program sjunker från 58 till 37) och *flexibel* (det ska bland annat finnas större flexibilitet inom och mellan olika program och fonder för att EU lättare ska kunna bemöta oförutsedda händelser och tackla kriser). Kommissionen poängterar att budgeten ska ha ett

än större fokus på det europeiska mervärdet, det vill säga EU:s budget ska fokusera på områden där pengarna får större effekt än motsvarande nationella satsningar.

Bland nya satsningar märks ökade och nya utgifter för *försvar, säkerhet, gränskontroll och migration*, vilket också avspeglas i budgetens titel. Under den kommande sjuåriga budgetperioden vill kommissionen även satsa mer resurser inom områden såsom forskning och innovation (FoI), ungdomar och den digitala ekonomin. Nämnas kan exempelvis att det föreslås en ökad satsning motsvarande upp till nio gånger mer inom det digitala samhället och en fördubbling av programmen för ungdomar där bland annat Erasmus+ får ytterligare 30 miljarder euro. Inom forskning och innovation ökar anslagen med det dubbla. Ett annat område som berör SKL:s medlemmar på ett mer indirekt sätt är ökade resurser gällande förvaltningen av de yttre gränserna, migration och asylfrågor.

Utgiftsbesparingarna som ändå föreslås inom bland annat sammanhållningspolitiken och inom jordbrukspolitiken räcker dock inte för att täcka inkomstbortfallet med anledning av Brexit. Konsekvenserna av Storbritanniens utträde och de nya föreslagna politikområdena för unionen behöver därför enligt förslaget finansieras med ökade intäkter från dels höjda medlemsavgifter, dels nya egna medel.

Kommissionen föreslår att nya egna medel ska finansiera cirka tolv procent av EU:s budget. Kommissionen föreslår vidare att 20 procent av intäkterna inom EU:s handel med utsläppsrätter och en mindre del av skatten på den gemensamma konsoliderade skattebasen på bolag ska tillfalla unionen. Förslaget inkluderar också en nationell avgift (eller bidrag som kommissionen väljer att kalla det) beräknat utifrån den mängd plastavfall som inte återvinns i varje medlemsland.

Förslaget innehåller också en avtrappning av de rabatter som Sverige och ett antal andra så kallade nettobetalarländer har idag. Senast år 2026 ska alla rabatter vara utfasade.

I sammanhanget är det viktigt att påminna om att EU:s budget måste vara i balans och att kommissionen inte får låna medel för att täcka underskott. På denna punkt skiljer sig därför EU:s budgetarbete från en nationell budget.

I slutet av maj och början av juni presenterade också kommissionen de förordningar som ska styra innehållet i de olika programmen och fonderna, bland annat regionalfonden och socialfonden samt Programmet för ett sammanlänkat Europa (CEF). Mer om detta kan du läsa i andra delar av den här skriften, men också på SKL:s hemsida.

En omdebatterad nyhet i förslaget är villkorskriteriet eller konditionalitetskriteriet som adresserar kopplingen mellan EU-finansiering och säkerställandet av rättsstatens principer. Kommissionen kopplar detta till sund ekonomisk förvaltning samt effektivt och korrekt användande av EU-medel och menar att EU:s budget måste skyddas mot risker som frånvaro av en fungerande rättsstat medför. Villkorskriteriet innebär att det blir möjligt för EU att tillfälligt dra in, sänka eller begränsa rätten till EU-medel om en medlemsstat bryter mot rättsstatens principer. Om ett land bedöms ha brister i relation till rättsstatens funktion kan stöd till nationella myndigheter eller andra offentliga aktörer, regionala och lokala myndigheter samt privata aktörer som utför offentliga tjänster dras in eller minskas.

Kommissionen har tidigare sagt att de vill se en överenskommelse om långtidsbudgeten inom ramen för Europaparlamentets mandatperiod. Stats- och regeringscheferna har dock tillbakavisat denna mycket snäva tidsplan. Hårda och långdragna förhandlingar är att vänta om kommissionens förslag avseende bland annat sänkningarna i jordbruks- och sammanhållningspolitiken, ökningen av medlemsstaternas BNI-avgifter, utfasningen

av rabatterna på medlemsavgifterna, de nya egna medlen samt införandet av ett villkorskriterium. Förhandlingarna väntas starta under hösten 2018. I många frågor har medlemsstaterna motsatta ståndpunkter och då beslut om långtidsbudgeten ska fattas med enhällighet i rådet (efter godkännande av Europaparlamentet) väntas förhandlingarna bli svåra. Det vi med säkerhet kan säga är att den budget som kommer att gälla för perioden 2021–2027 inte kommer att se ut som kommissionens förslag.

Kommissionen: Förslag till ny långtidsbudget

Kontakt:

Marcus Stolte Holmberg, Marcus.holmberg@skl.se,

+32 2 549 0867

Kristin Ivarsson Lantz, kristin.ivarsson@skl.se,

08-452 77 33

Diskussionerna om EU:s framtid fortsätter

Diskussionerna om unionens framtid stannade inte av under våren. Sedan Jean Claude Juncker presenterade sina fem möjliga scenarier i talet till unionen i september 2017 har mycket hänt och avgörande händelser kommer under hösten, exempelvis rådsmötet i december där nästkommande långtidsbudget ska diskuteras.

Många ledare i Europa har under våren hållit linjetal om sina visioner för framtiden, likaså har gemensamma deklARATIONER gjorts. I januari presenterade en grupp bestående av sju av EU:s södra medlemsstater (Cypern, Malta, Portugal, Frankrike, Grekland, Italien och Spanien) en gemensam deklARATION om bland annat reform av EMU. Senare samma månad presenterade även de fyra Visegradländerna (Polen, Tjeckien, Slovakien och Ungern) en gemensam position om deras fortsatta stöd till unionen. I mars presenterades en kortare text av finansministrarna från Sverige, Nederländerna, Litauen, Lettland, Irland, Estland och Danmark utifrån deras perspektiv på diskussionen kring EMU. Diskussionerna i rådet kretsar mycket kring de olika områdena som lyfts fram i reflektionspapprena från förra året. Samtalen förs inom ramen för det så kallade "Leaders' Agenda" – en arbetsmetod som introducerats av ordförande Donald Tusk för att lösa svåra politiska problem inom rådet.

Under våren har ett flertal stats- och regeringschefer deltagit i diskussioner om EU:s framtid i

Europaparlamentet. Under hösten är det planerat att fler stats- och regeringschefer ska besöka parlamentet och diskutera med ledamöterna, bland annat kommer Angela Merkel att delta den 1 november.

Den 9 maj i år presenterade kommissionen en offentlig konsultation för medborgare. Den innehåller ett antal frågor om hur vi som invånare i unionen vill se den utvecklas och inom vilka områden. Konsultationen är enligt kommissionen den första i sitt slag och kommer att vara öppen fram tills toppmötet i Sibiu i Rumänien 2019. Vidare kommer en interimrapport om framstegen som gjorts inom ramen för vad som presenterades i vitboken om EU:s framtid att presenteras till rådsrådet i december. Parallellt deltar kommissionärerna i dialoger med medborgarna över hela unionen i så kallade medborgardialoger.

Regionkommittén har under våren deltagit i framtidsdiskussionerna, bland annat har kommittén tagit fram ett dokument till sina ledamöter baserat på över 20 000 svar från medborgare i unionen om hur de anser att den ska utvecklas. Regionkommittén planerar att anta ett yttrande den 9 oktober om Europas framtid.

Under hösten kommer rådet bland annat att genomföra ett informellt möte i Wien om EU:s inre säkerhet, framför allt med ett fokus på yttre gränser, informationsutbyte, att motverka radikaliserings samt kriminalitet på internet. I oktober sker ett formellt rådsråd om migration och handel. I handelsdiskussionerna måste nyckelfrågor så som den framtida handelspolicyn och EU:s roll i det globala multilaterala handelssystemet avhandlas. Rådet avslutar sedan hösten med ett möte i december rörande långtidsbudgeten för 2021–2027 och den gemensamma marknaden.

I vitboken om EU:s framtid presenterar kommissionen fem scenarier för hur EU skulle kunna utvecklas fram till 2025 beroende på hur medlemsländerna väljer att agera. Scenarierna är inte nödvändigtvis de fem mest troliga utvecklingarna utan kan snarare ses som illustrationer som belyser sannolika konsekvenser av de politiska val som görs i unionen framöver. Alla scenarier utgår från att de kvarvarande 27 medlemsländerna fortsätter som en union.

De fem scenarierna

1. *Fortsätta som förut*

EU fortsätter på den nuvarande vägen med fokus på att genomföra och uppdatera den aktuella reformagendan som ska se över EU:s lagstiftning.

2. *Enbart den inre marknaden*

Den fria rörligheten för varor och kapital inom unionen blir starkare, men begränsas när det gäller personer och tjänster. Medlemsländerna samarbetar inte inom bland annat migrationsfrågor och utrikespolitik. Frågor hanteras istället bilateralt mellan länder allteftersom de uppkommer.

3. *De som vill ha mer gör mer*

EU27 fortsätter som vanligt men låter de medlemsländer som så vill göra mer tillsammans inom specifika områden, exempelvis försvar, inre säkerhet eller sociala frågor. De länder som vill kan senare ansluta sig inom valfria områden.

4. *Göra det mindre men göra det effektivare*

Medlemsländerna prioriterar ett begränsat antal politikområden där samarbetet fördjupas inom områden där det upplevs att det finns ett europeiskt mervärde, exempelvis handel, innovation och EMU. Inom andra områden där det uppfattas att det finns ett mindre europeiskt mervärde eller där det är svårt att leverera skulle samarbetet inte fördjupas. Dit hör exempelvis frågor som arbetsmarknad, regional utveckling och socialpolitik.

5. *Göra mycket mer tillsammans*

Alla medlemsländer beslutar att göra mer inom alla områden. Samarbetet skulle få mer överstatliga inslag och eurozonen skulle stärkas med en utökad koordinering av finanspolitiken och skattefrågor.

De fem reflektionspapprena

1. *EU:s sociala dimension*

I diskussionsunderlaget presenterar kommissionen tre olika alternativ för hur socialpolitiken inom EU kan utvecklas fram till 2025. Alternativen går ut på att utveckla gemensamma regler som idag finns inom unionen för bland annat arbetsmiljö och vilotider, att enbart euroländerna fördjupar samarbetet inom det socialpolitiska området samt att alla medlemsländer fördjupar socialpolitiken tillsammans.

2. *Hur vi bemöter globaliseringen*

Kommissionen ger i diskussionsunderlaget sin bild av hur EU bäst kan bemöta globaliseringens utmaningar och ta vara på dess möjligheter. Kommissionen ger dels en bild av nuläget och dels en bild av hur globaliseringen kan komma att se ut år 2025. Förslag ges på åtgärder som unionen bör vidta inom både utrikes- och inrikespolitiken för att bäst bemöta globaliseringen.

3. *En fördjupad ekonomisk och monetär union*

Diskussionsunderlaget anger möjliga vägar framåt för att fördjupa och fullborda den ekonomiska och monetära unionen fram till 2025. Underlaget innehåller förslag på konkreta åtgärder som kan vidtas fram till valet till Europaparlamentet 2019 samt ett antal alternativ för åren därefter.

4. *Det europeiska försvarets framtid*

Kommissionen presenterar i diskussionsunderlaget tre scenarier för EU:s framtida försvar: ett med samarbete inom säkerhet och försvar, ett med delat ansvar samt ett med ett gemensamt säkerhets- och försvarsarbete.

5. *Framtiden för EU:s finanser*

I diskussionsunderlaget presenterar kommissionen olika alternativ för den framtida finansieringen av EU-samarbetet. Underlaget diskuterar olika finansieringsalternativ kopplat till de fem scenarierna om möjliga vägar för EU som presenteras i vitboken. Alternativen är beroende av hur medlemsländerna vill samarbeta kring olika frågor och hur mycket det ska få kosta.

Europeiska rådet: *From Rome to Sibiu – The European Council and the Future of Europe debate, Leaders' Agenda*

Kommissionen: *Vitbok om EU:s framtid och vägen dit, Diskussionsunderlag om EU:s sociala dimension, Diskussionsunderlag – Hur vi bemöter globaliseringen, Diskussionsunderlag om en fördjupad ekonomisk och monetär union, Diskussionsunderlag om EU:s framtida försvar, Diskussionsunderlag om framtiden för EU:s finanser, Onlinekonsultation om Europas framtid*

Europaparlamentet: *Briefing–Future of Europe debates, The Future of Europe: Contours of the current debate*

Regionkommittén: *Reflektioner om Europa – hur medborgarna i regioner och städer uppfattar Europa*

Kontakt:

Dag Håkansson, dag.hakansson@skl.se,

+32 478 46 39 45

Många handslag hos medlemmar för att stärka Sveriges röst i EU

Arbetet med EU-handslag avslutades den 8 maj 2018 med ett EU-forum som EU- och handelsminister Ann Linde bjöd in till. Samtliga av de aktörer som ingått EU-handslag sedan december 2016 var inbjudna. Aktörerna var således representanter för kommuner, landsting och regioner men också från bildningsförbund, elevkårer, högskolor och universitet. Det blev en eftermiddag fylld av intressanta diskussioner och samtal – ett tillfälle där alla de som ingått EU-handslag kunde berätta om sitt arbete för stärkt delaktighet i EU-arbetet och inspireras av varandra.

Sammanlagt har 28 kommuner, 11 regioner samt en rad medlemmar via samarbetsorganen och förbunden Sydöstra Skånes samarbetskommitté, Kommunförbundet Skåne, Göteborgsregionens kommunalförbund samt Europaforum Norra Sverige ingått EU-handslag.

EU-forumet inleddes med ett anförande av Ann Linde. Statsrådet berättade bland annat om regeringens satsningar för ökad delaktighet i EU och att arbetet nu finns sammanfattat i en broschyr. Statsrådet presenterade även kortfattat resultaten från ett frågeformulär som i februari skickades ut till de aktörer som ditintills ingått EU-handslag. Hon betonade vikten av att arbetet skulle bli långsiktigt och såg tre tecken på att insatserna skulle fortsätta även framöver: 1) att åtagandena var välförankrade i organisationerna, 2) att många aktörer integrerat EU-perspektivet i det löpande arbetet och 3) att många i frågeformuläret uttryckte en vilja att fortsätta det påbörjade arbetet.

Bakgrunden till EU-handslagen är det seminarium som EU-ministern bjöd in arbetsmarknadens parter till den 7 dec 2016. Detta EU-handslag var startskottet för att gemensamt arbeta för att stärka delaktigheten, kunskapen och engagemanget i Sverige när det gäller frågor som beslutas inom EU-samarbetet. Vid EU-handslaget presenterade regeringen och parterna de åtgärder som var och en kommer att vidta för att bidra till ökad kunskap, information och stärkt delaktighet i EU-arbetet i Sverige. Målet var att dessa åtaganden skulle bidra till en starkare svensk röst i EU och SKL åtog sig att arbeta aktivt med kunskapshöjande insatser gällande EU:s påverkan på den lokala och regionala politiken genom en rad olika insatser under året.

SKL tog under våren 2017, i enlighet med förbundets åtagande, fram ett utbildningsupplägg i samarbete med Sieps (Svenska institutet för europapolitiska studier). Fram till sommaren 2018 har SKL och Sieps tillsammans genomfört ett tiotal kunskapshöjande seminarier hos SKL:s medlemmar runt om i landet. Fler utbildningstillfällen planeras under hösten 2018 och våren 2019 i samband med att nyvalda förtroendevalda kommer på plats i kommuner, landsting och regioner.

Seminarierna, som främst riktas till förtroendevalda, har utarbetats i dialog med medlemmarnas EU-samordnare (eller motsvarande) för att anpassas till respektive medlems behov. De har vidareutvecklats under tiden för att säkerställa att relevanta sakfrågor behandlas samt att lämpliga deltagare nås.

Utbildningen finns också filmad och tillgänglig på videokanalen SKL Play. Den är indelad i olika tematiska kapitel för att du enklare ska hitta de avsnitt som passar just dig eller din målgrupp.

SKL åtog sig också att uppdatera förbundets rapport om EU i lokalpolitiken. Den uppdaterade versionen presenterades under våren 2018 och där slås fast att ungefär hälften av alla beslut som fattas i kommunfullmäktige påverkas, direkt eller indirekt, av beslut fattade på europeisk nivå. Rapporten finns att ladda ned och beställa i SKL:s webbutik. Utöver den uppdaterade delen innehåller rapporten två nya avsnitt. Båda kan fungera som inspiration för hur kommuner, landsting och regioner kan arbeta med EU-relaterade frågor samt arbeta för att påverka beslut som fattas inom EU.

SKL: *Delaktighet i EU, yttrande, EU-handslaget, EU i lokalpolitiken 2018*

Regeringen: *Utredning om delaktighet i EU, debattartikel om EU-handslaget*

Statskontoret: *PM om myndigheternas arbete med delaktighet i EU-frågor*

Kontakt:

Karin Flordal, karin.flordal@skl.se, 08-452 78 34

Kristin Ivarsson Lantz, kristin.ivarsson@skl.se, 08-452 77 33

EU:s medborgarinitiativ

Medborgarinitiativet ger alla som är medborgare i ett av EU:s medlemsländer och har uppnått röst-rättsålder för Europaparlamentet rätt att direkt vända sig till kommissionen med en uppmaning om att föreslå lagar på områden där EU har befogenhet att stifta lagar, till exempel miljö, transport eller folkhälsa. Ett medborgarinitiativ måste få stöd från minst en miljon EU-medborgare från minst sju av de 28 EU-länderna.

Kommissionen har utvärderat EU:s medborgarinitiativ och förslagit förändringar. Utvärderingen visar att cirka sex miljoner EU-medborgare skrivit under ett medborgarinitiativ. I utvärderingen lyfter de bland annat fram problem med namnsamling över nätet och att det är olika krav för att skriva under i olika länder. Av de över 50 medborgarinitiativ som initierats har endast fyra initiativ samlats in minst en miljon underskrifter och gått igenom hela processen.

De fyra initiativ som uppnått det antal stödförklaringar som krävs och lagts fram för kommissionen:

- ✦ ”Vatten – en mänsklig rättighet” (Right2Water),
- ✦ ”En av oss” (One of Us),
- ✦ ”Avskaffa djurförsök” (Stop Vivisection) och
- ✦ ”Förbjud glyfosat” (Ban Glyphosate)

Regionkommittén förespråkar stärkt deltagardemokrati inom EU och har uttryckt en vilja att fortsätta utveckla medborgarinitiativet som ett verktyg för att främja en europeisk debatt om frågor som är angelägna för EU-medborgarna. Regionkommittén har också pekat på hinder och orsaker till att det är så få initiativ som uppnått en miljon underskrifter och har föreslagit åtgärder för att underlätta för fler medborgarinitiativ framöver. Det handlar exempelvis om att förenkla proceduren och att öka medvetenheten och kunskapen om hur människor kan föreslå och stödja medborgarinitiativ.

Mot bakgrund av parlamentets krav, de förslag som Regionkommittén lyft fram och ett offentligt samråd där även SKL deltog, föreslog kommissionen slutligen en ny förordning om medborgarinitiativet. Förslaget innebär bland annat att sänka rösträttsåldern för undertecknare till 16 år, förenkla formulären för att samla in stöd, tillåta alla EU-medborgare att stödja ett medborgarinitiativ oberoende av deras hemvist och att förlänga den tidsperiod under vilken ett medborgarinitiativ granskas. Detta förslag granskas för närvarande av parlamentet och ministerrådet (det ordinarie lagstiftningsförfarandet). Under våren 2018 har också Regionkommitténs CIVEX-utskott behandlat ärendet om ”Förordning om det europeiska medborgarinitiativet”.

SKL: Informationsblad om EU:s medborgarinitiativ

Kommissionen: EU:s medborgarinitiativ

Kontakt:

Björn Kullander, bjorn.kullander@skl.se, 08-452 78 27

Arbetet med Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen

EU och dess medlemsländer har genom Europa 2020-strategin enats om konkreta målsättningar inom sysselsättning, forskning och utveckling (FoU), klimatförändringar och energi, utbildning samt kampen mot fattigdom och social utestängning som EU ska nå senast år 2020. Medlemsländerna har i sin tur anpassat de övergripande målen till nationella mål utifrån nationella förutsättningar. Strategin har fungerat som utgångspunkt för den europeiska politiken och för EU:s långtidsbudget för perioden 2014–2020. EU:s sammanhållningspolitik samt sektorsprogram under perioden ska finansiera projekt vilka bidrar till måluppfyllelsen inom de fem områdena.

Arbetet med Europa 2020-strategin löper fortfarande på, men kommissionen har tydligt nedprioriterat strategin på politisk nivå. Samtidigt har kommissionen valt att satsa på att utveckla och stärka den europeiska planeringsterminen. Den europeiska terminen är en årlig cykel för ekonomisk styrning och övervakning på europeisk nivå och används för att övervaka och främja det nationella genomförandet av Europa 2020-strategin och framsteg mot måluppfyllelsen följs löpande upp.

Arbetet med planeringsterminen startar med att kommissionen antar en årlig tillväxtöversikt under hösten. I början av året därpå presenterar kommissionen landrapporter utifrån tillväxtöversikten med fokus på medlemsländernas förutsättningar, möjligheter och hinder för tillväxt, investeringar och sysselsättning. I den tillväxtöversikt som presenterades i november 2017 konstateras att den ekonomiska tillväxten är stark och att euroområdet ekonomi kommer att växa snabbare i år än under de senaste tio åren. Tillväxten i unionen beror bland annat på fortsatt hög privat konsumtion, stabil tillväxt globalt och minskande arbetslöshet. I rapporten över Sverige konstaterar kommissionen att den svenska ekonomin fortsätter att utvecklas positivt, tillväxten är fortsatt hög och väntas fortsätta öka. Det är även en positiv utveckling gällande investeringar och sysselsättningsnivån. Sverige väntas nå de nationella målen kopplade till Europa 2020-strategin, men kommissionen pekar ut att framstegen gällande FoI-målen och målsättningarna på området för energieffektivisering är fortsatt svagare än för övriga områden. Även i år pekas bostadsmarknaden och hushållens höga, och ökande, skuldsättning ut som de två huvudsakligt problematiska delarna. Kommissionen betonar även ut ett antal övriga områden som utgör potentiella hinder för tillväxt och hög sysselsättningsgrad. Även dessa områden känns igen från fjolårets rapport – etablering av personer med låg utbildning och migranter på arbetsmarknaden. Det konstateras att denna utmaning kommer att bestå och öka under de kommande åren med hänvisning till asylmottagandet 2015. Nyanlända elever måste också integreras bättre i undervisningen och ett större glapp i kunskapsnivån mellan elever från olika sociala grupper konstateras och denna utmaning förstärks ytterligare av lärarbristen.

Som en del av den europeiska terminen rapporterar medlemsländerna även årligen in till kommissionen hur Europa 2020-strategin införlivas i den nationella politiken genom så kallade nationella reformprogram. Till det nationella reformprogrammet gör SKL, som företrädare för den lokala och regionala nivån, inspel som lyfter exempel på framgångsrikt arbete på lokal och regional nivå, som med hjälp av EU-finansiering bidrar till strategins måluppfyllelse. I år fokuserade inspelen från den lokala och regionala nivån främst på projekt som syftar till bättre integration och som svarar mot målsättningarna inom sysselsättning, utbildning och social inkludering. Exempel

på projekt inom miljö, klimat samt forskning och innovation finns med i sammanställningen till det Nationella reformprogrammet.

Kommissionen gör sedan en bedömning av de nationella initiativen och presenterar i slutet av våren så kallade landspecifika rekommendationer till alla medlemsländer. För Sveriges del har de landspecifika rekommendationerna under flertalet år handlat om hushållens höga skuldsättning och obalanserna på bostadsmarknaden, och gör så även i år. Fokus på dessa frågor, bostadsbyggande, höga bostadspriser, hög belåningsgrad och ”inlåsnings effekter” på bostadsmarknaden kvarstår även i år.

Nytt för i år är att den europeiska pelaren för sociala rättigheter ska implementeras delvis via planeringsterminen. Med anledning av detta har kommissionen infört en ”social resultattavla” som en del av den europeiska planeringsterminen.

Europa 2020-strategins målsättningar har varit ett viktigt inslag i arbetet med regionala utvecklingsprogram och utvecklingsstrategier i många kommuner, landsting och regioner. SKL anser att den nuvarande europeiska sysselsättnings- och tillväxtstrategin – Europa 2020 – har satt en trovärdig och ändamålsenlig ram för sammanhållningspolitiken och bidragit till att fokusera insatser i medlemsländerna.

SKL träffar löpande Statsrådsberedningen och arbetsmarknadens parter samt kommissionens representation för att diskutera tillväxt- och sysselsättningsfrågor inom ramen för Europa 2020-strategin. SKL har i flera sammanhang efterfrågat en ny långsiktig och sammanhållen tillväxt- och sysselsättningsstrategi för EU och uppmanat regeringen att verka för en uppföljare till Europa 2020-strategin. Flera av förbundets medlemmar ser just nu över sina regionala utvecklingsstrategier och efterfrågar besked om vad som kommer att bli styrande för nästa programperiod. Flera av dem har också, i brist på konkreta EU-initiativ, tagit fram utvecklingsplaner utifrån målsättningarna i Agenda 2030, där det tas ett mer holistiskt grepp på hållarbetsfrågorna än i den nuvarande tillväxtstrategin.

SKL efterfrågar alltså en ny sammanhållen tillväxt- och sysselsättningsstrategi för EU som blir styrande för prioriteringarna i kommande program och fonder. Förbundet vill se ett holistiskt hållbarhetsfokus, ett tydligt jämställdhetsperspektiv och att de sociala frågorna lyfts högre upp på den europeiska agendan. SKL menar att

det är både rimligt och relevant att en kommande strategi ligger i linje med Agenda 2030 och de globala målen. Det är viktigt att hållbar utveckling integreras i alla politikområden och inte blir ett parallellt sidospår. En sammanhållen vision om vad EU:s budget ska bidra till saknas i nuvarande förslag till kommande långtidsbudget. Den europeiska planeringsterminen är dock tydlig i kommissionens förslag till långtidsbudget där bland annat sammanhållningspolitiken föreslås knytas närmare terminen.

SKL: *Europa 2020-strategin, Yttrande om halvtids-översynen av Europa 2020-strategin, Kartläggning av Europa 2020-strategins regionala förankring*

Kommissionen: *Europa 2020-strategin, Europeiska planeringsterminen*

Regeringen: *Europa 2020-strategin, Nationella reformprogrammet 2018*

Regionkommittén: *Europa 2020 Övervakningsplattform*

Kontakt:

Annika Lindberg, annika.lindberg@skl.se, 08-452 71 63

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige och EU

Sedan Agenda 2030 för hållbar utveckling antogs i FN:s generalförsamling 2015 har genomförandet av agendan och de globala hållbarhetsmålen diskuterats intensivt i Sverige. Samtliga statsråd i regeringen är ansvariga för agendans genomförande, men civilminister Ardalan Shekarabi har ett samlat ansvar för det nationella genomförandet. I juli 2017 rapporterade Sverige för första gången till FN:s så kallade High Level Political Forum (HLPF) för uppföljning av Agenda 2030. Både SKL och Malmö stad var representerade i den svenska delegationen.

I mars 2016 tillsatte regeringen en delegation med uppdrag att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. Delegationen presenterade regeringen ett förslag till handlingsplan för det svenska genomförandet av agendan i början på juni 2017. I en skrivelse till regeringen svarade SKL på förslaget till handlingsplan och välkomnade i allt väsentligt förslaget samt att de lokala och regionala nivåernas avgörande betydelse för delaktighet och implementering av Agenda 2030 för hållbar utveckling tydligt poängterades. Baserat på bland annat delegationens förslag, beslu-

tade regeringen i juni 2018 om en handlingsplan för genomförandet av agendan för åren 2018–2020. Handlingsplanen belyser att kommuner och landsting genomför Agenda 2030 på frivillig grund, men att det krävs arbete för att höja kunskapsnivån om hur kommuner och landsting kan arbeta sammanhållet och långsiktigt med socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Under våren 2018 har SKL uppdaterat en exempelsamling över vad kommuner, landsting och regioner gör inom området. Vidare driver Svenska FN-förbundet tillsammans med SKL ett pilotprojekt där sex kommuner, landsting och regioner är med för att utveckla och ta fram utbildnings- och kommunikationsmaterial om Agenda 2030 till politiker och tjänstepersoner i kommuner, landsting och regioner. Projektet kommer att skalas upp och pågå i tre år.

LÄSTIPS! Lokala och regionala initiativ inom Agenda 2030.

LÄSTIPS! Kommunikationsprojekt med Svenska FN-förbundet.

Kommissionen publicerade i november 2016 meddelandet om hållbar utveckling och EU:s genomförande av Agenda 2030. I juni 2017 presenterade ministerrådet sina rådslutsatser angående Agenda 2030 där Europeiska rådet uppmanade kommissionen att senast till mitten av 2018 arbeta fram en strategi bestående av en tidsplan, tydliga mål och konkreta åtgärder för att implementera och integrera Agenda 2030 i all relevant EU-

politik. Vidare uppmanades även kommissionen att på EU-nivå regelbundet följa upp arbetet med de globala målen. Den 14 juni 2018 presenterade kommissionen sitt förslag gällande budgeten för EU:s yttre åtgärder som en del i den kommande långtidsbudgeten för 2021–2027. Kommissionen föreslår att anslagen ska höjas med 30 procent och att strukturen förenklas så att dagens globala utmaningar kan hanteras på ett mer flexibelt och effektivt sätt. Den nya budgetstrukturen ger enligt kommissionen den ekonomiska bas som krävs för att bidra till att utrota fattigdom och främja hållbar utveckling, välbefinnande, fred och stabilitet i linje med genomförandet av Agenda 2030. SKL följer kommissionens, delegationens, regeringens och medlemmarnas arbete och bevakar konkretiseringen av genomförandet.

SKL: *Agenda 2030, Kartläggning av Agenda 2030 och SKL:s inriktning 2016–2019, Sammanställning av enkätresultat om Agenda 2030*

FN: *Agenda 2030 och de globala utvecklingsmålen, Verktygslåda för att lokalisera de globala utvecklingsmålen*

Kommissionen: *Agenda 2030 för hållbar utveckling*

Regeringen: *Information om de nya globala utvecklingsmålen*

Delegationen för genomförande av Agenda 2030: *webbplats*

Kontakt:

Kerstin Blom Bokliden,

Kerstin.Blom.Bokliden@skl.se, 08-452 78 60

Matilda Lindberg,

matilda.lindberg@skl.se, 08-452 77 11

Annika Lindberg,

annika.lindberg@skl.se, 08-452 71 63

Regional utveckling och samarbete

Prioriterad fråga 2018 - Regional utveckling och EU:s sammanhållningspolitik

Under våren presenterade EU-kommissionen sitt förslag till kommande långtidsbudget för åren 2021–2027. Förslaget som anger fördelning av medel utifrån politikområden samt förslag till olika fonder ligger till grund för fortsatta förhandlingar mellan EU:s medlemsländer och Europaparlamentet. Som förvarnat föreslogs en mindre sänkning av sammanhållningspolitikens budgetdel. Den totala budgeten för sammanhållningspolitiken föreslås bli 330 miljarder euro (jämfört med dagens budgettilldelning på 351 miljarder euro), vilket utgör 29 procent av EU:s totala budget enligt förslaget.

Kommissionen vill dock se en fortsatt stark sammanhållningspolitik som omfattar alla EU:s regioner. De föreslagna nedskärningarna avser främst Sammanhållningsfonden som inte omfattar Sverige.

Kommissionen har även presenterat förslag till förordningar som styr hur sammanhållningspolitiken ska implementeras. Dessa omfattar förordningen för gemensamma bestämmelser, förordning för Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden, förordning för Europeiska socialfonden samt förordning för Europeiskt territoriellt samarbete.

BNP per capita föreslås även fortsättningsvis vara det huvudsakliga kriteriet vid fördelning av medel och medlemsstaterna delas in i tre olika kategorier. Regionerna delas i sin tur också in i tre kategorier mindre utvecklade, övergångsregioner respektive, samt mer utvecklade regioner. Sveriges regioner tillhör kategorin mer utvecklade regioner. Kommissionen föreslår också att lyfta in andra kriterier utöver BNP och hänsyn kommer att tas till faktorer som arbetslöshet, klimatomställning samt integration vid fördelningen av medel. Utifrån de utmaningar som kommissionen grundar sin fördelningsnyckel på förväntas tilldelningen till Sverige inte minska så mycket som först befarades.

Medlemsstaterna ska fokusera på de utmaningar som omnämns i de nationella reformprogrammen samt, om det är relevant, i de landspecifika rekommendationerna som kommissionen utfärdar årligen.

Regionalfonden

När det gäller Regionalfonden förstärks den lokala nivåns deltagande på olika sätt. Kommissionen kommer att inrätta ett särskilt europeiskt urbant initiativ med syfte att främja hållbar stadsutveckling. Initiativet ska omfatta alla städer och ska bidra till genomförandet av EU:s urbana agenda. Kopplat till detta kommer kommissionen även att föreslå en fortsatt öronmärkning av regionalfondsmedel för hållbar stadsutveckling. Procent-

andelen är emellertid fortfarande oklar. De olika verktyg som man idag har för lokal utveckling föreslås också kompletteras med en möjlighet att utforma territoriella strategier (som omfattar större områden än Leader).

Utöver detta kommer kommissionen även att möjliggöra för medlemsstaterna att avsätta särskilda medel för mindre projekt (Small project fund).

Europeiskt territoriellt samarbete

Europeiskt territoriellt samarbete är enligt EU:s långtidsbudget och förordningsförslagen fortsatt viktigt för EU-samarbetet mellan regioner och andra nyckelaktörer för målet med det gränsöverskridande samarbetet. Programmen kommer att utformas enligt fem kategorier:

1. Gränsöverskridande samarbete mellan angränsande regioner (landgräns)
2. Transnationellt eller maritimt samarbete i större geografiska områden
3. Samarbete mellan regioner i EU:s yttre randområden
4. Interregionalt samarbete för att förstärka programmets effektivitet
5. Interregionalt samarbete kring innovation

Socialfonden

Socialfonden ska bidra till genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och fonden föreslås riktas mot tre olika policyområden. Enligt förslaget ska medlemsstaterna lägga minst 25 procent av medlen på inkludering, tio procent ska riktas till insatser för att få unga i arbete och två procent ska gå till de mest utsatta.

Kommissionen föreslår en sammanslagning av dagens socialfond med en rad andra instrument som hanteras direkt av kommissionen, däribland sysselsättningsinitiativet för unga, hälsoprogrammet, fonden för europeiskt bistånd och ERASMUS. Kommissionen vill också koppla socialfonden till framför allt strukturreformer i medlemsstaterna.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet omfattas inte av de ovan nämnda förordningarna utan ingår i de förordningar som styr jordbrukspolitiken. Likväl är programmet viktigt i det regionala utvecklingsarbetet. Enligt förslaget till ny långtidsbudget omfattar jordbrukspolitiken 365 miljarder euro, vilket motsvarar en minskning på fem procent jämfört med innevarande period.

För Sverige innebär detta i korthet:

- › Direktstöd i pelare 1: 14,7 miljarder euro (minskning med tre procent)
- › Landsbygdsutveckling: 1,5 miljarder euro (minskning med 15 procent)
- › 10 miljarder euro från Horisont Europa till stöd för forskning och innovation inom områdena livsmedel, jordbruk, landsbygdsutveckling och bioekonomi
- › Möjlighet till villkorad överföring mellan första och andra pelaren på maximalt 15 procent för miljö och klimatåtgärder samt två procent för unga jordbrukare

Kommissionen föreslår en ny modell för genomförande av landsbygdsprogrammet där större ansvar läggs på respektive medlemsstat. Enligt förslaget tar kommissionen fram ett ramverk med EU-specifika mål, indikatorer samt breda kategorier av åtgärder. Medlemsstaterna tar fram inriktning utifrån behov genom SWOT-analyser och planer för båda pelarna. Vidare har antalet åtgärder minskats från 69 till åtta.

Systemet fokuserar på resultat och mål snarare än efterlevnad av regler. Åtgärder ska anpassas efter behov och genomförande och framsteg mot målen ska rapporteras. Av de totala utgifterna ska 40 procent vara kopplade till miljö och klimat.

Processen framåt

Under sommaren formerades olika förhandlingsgrupperingar med representanter från kommissionen och EU:s medlemsstater för att gå igenom förordningarna, så kallade tekniska diskussioner, varpå förhandlingarna inleddes under hösten. Förhandlingsarbetet förväntas bli besvärligt mot bakgrund av att Storbritannien lämnar EU och EU därmed förlorar ett betydande bidrag till EU:s långtidsbudget. En ytterligare svårighet i förhandlingarna är finansiering av det stora behov av investeringar som kommissionen pekat på i sina förslag.

SKL:s arbete

Sammanhållningspolitiken är en grundläggande del av det regionala utvecklingsarbetet och representerar även en naturlig koppling mellan lokal och regional nivå och det övergripande EU-arbetet. Det är därmed mycket viktigt att politiska representanter för den lokala och regionala nivån deltar i den politiska dialogen om den framtida sammanhållningspolitiken.

Under våren har ett antal regionala dialoger genomförts i Sveriges åtta programområden med intressenter, politiska företrädare, tjänstepersoner och medborgare. En avslutande nationell dialogkonferens kommer att arrangeras i november.

Politiska företrädare från alla programområden och SKL har arbetat intensivt med att föra fram den regionala nivåns synpunkter på kommissionens förslag. Detta arbete kommer att fortsätta under hösten när förhandlingarna i Bryssel kommer igång.

SKL: SKL:s synpunkter på EU:s framtida sammanhållningspolitik, SKL:s prioriterade EU-frågor 2018, SKL:s EU:s fonder och program 2014–2020, SKL:s rapport Regionalt utvecklingskapital

Kommissionen: Förslag på förordningar för sammanhållningspolitiken efter 2020

Kontakt:

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

Ellinor Ivarsson, ellinor.ivarsson@skl.se, 08-452 78 44

Gustaf Rehnström, gustaf.rehnstrom@skl.se, 08-452 75 71

EU:s kommande ramprogram för forskning och innovation

I maj lämnade EU-kommissionen sitt förslag gällande ett nytt ramprogram för forskning och innovation. Nuvarande ramprogram Horisont 2020 avslutas och det nya programmet kommer att löpa 2021–2027. Det föreslagna namnet på det nya programmet är Horisont Europa. Kommissionen har inför det nya programmet genomfört öppna konsultationer till vilka SKL och förbundets medlemmar lämnat synpunkter. Regionkommittén har tagit initiativ till egna yttranden i syfte att påverka programmet. På nationell nivå i Sverige har Näringsdepartementet och Utbildningsdepartementet gemensamt samlat intressenter till samråd avseende programförslaget. SKL deltog i ett sådant samråd den 20 juni 2018.

Förslaget till nytt program betonar, liksom Horisont 2020 tidigare, att forskning och innovation är en av de starkaste och viktigaste drivkrafterna för europeisk utveckling och tillväxt. Kommissionens förslag till budget för programmet uppgår till drygt 90 miljarder euro, vilket innebär att detta är ett av de områden i EU:s långtidsbudget som får en förstärkning. Programmet kommer enligt förslaget att delas in i tre pelare med olika inriktning. Akademiskt baserad grundforskning finns i Pelare

1, Open science. Pelare 2 omfattar Global challenges and industrial competitiveness och pelare 3 avser Open innovation. Slutligen finns en pelare 4, Strengthening the European Research Area. Pelare 2 och 3 baseras på att forskning och innovation ska vara samhällsrelevant, göras i samproduktion med slutanvändare och inriktas på att lösa konkreta samhällsutmaningar. Förslaget innehåller också inrättandet av ett nytt organ, European Innovation Council, där en komponent kommer att vara förstärkning av lokala och regionala innovationssystem. I förslaget betonas också den viktiga roll som lokala och regionala aktörer samt offentliga sektor har i forsknings- och innovationssystem. SKL:s bedömning är att inriktningen på förslaget i flera avseenden motsvarar vad förbundet och dess medlemmar efterlyst, med en stark betoning på att forskning och innovation måste få ett genomslag i samhället och nyttiggöras där. Finansiellt ligger tyngdpunkten på pelare 2 och 3.

Under hösten kommer Regionkommittén att ta fram ett yttrande avseende kommissionens förslag. Den svenska ledamoten av regionkommittén Birgitta Sacrédeus har utsetts till SEDEC-utskottets rapportör.

Kommissionen: Pressmeddelande, rättsakter och faktablad

SKL: Inspel till samrådet med regeringskansliet

Kontakt:

Eva Marie Rigné, eva.marie.rigne@skl.se, 08-452 79 37

Smart specialisering

Under den nuvarande programperioden blev smart specialisering ett krav inom sammanhållningspolitiken för att beviljas medel ur regionalfonden till projekt inom tematiskt mål 1, det vill säga forskning, teknisk utveckling och innovation. Därtill etablerades S3-plattformen för smart specialisering i Sevilla som ger stöd och expertis till regioner.

I början av sommaren förnyade EU-kommissionen initiativet om en spetsforskningsstege och fortsätter att tillhandahålla stöd och expertis till regioner som släpar efter när det gäller innovation. Initiativet syftar till att stärka regionernas arbete med sina strategier för smart specialisering, det vill säga de regionala innovationsstrategierna som baseras på nischområden där de har konkurrensfördelar, inför budgetperioden 2021–2027. Regionerna kan via S3-plattformen anmäla intresse och delta i plattformen.

Initiativet kommer att stödja regionerna genom att:

- › Hjälpa regionerna att identifiera områden som kan förbättras i deras strategier för smart specialisering, deras regionala innovationssystem samt deras samarbete med andra regioner inom forskning och innovation.
- › Dra nytta av möjlig finansiering, exempelvis Horisont Europa, ett digitalt Europa och sammanhållningsfonderna samt kombinera med de nya möjligheter till synergieffekter som ska ges enligt kommissionens förslag till EU-stöd 2021–2027.
- › Identifiera och åtgärda särskilda regionala svårigheter för innovation, till exempel brist på samverkan mellan det lokala näringslivet och den akademiska världen eller lågt deltagande i det nuvarande Horisont 2020-programmet.
- › Ge regionerna möjligheter till nätverkande och anordna workshops så att de kan träffas och utbyta god praxis gällande sina regionala innovationsstrategier, vilket också kan möjliggöra partnerskap för interregionala innovationsinvesteringar.

Kommissionen: *Om smart specialisering, S3-plattformen i Sevilla*

Kontakt:

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

InvestEU

InvestEU-programmet ska samla dagens alla olika EU-finansieringsinstrument under ett tak och utöka Investeringsplanen för Europa, den så kallade Junckerplanen. De finansiella revolverande fonderna har vunnit politiskt stöd då dessa medel kan ses som särskilt effektiva i och med att de finns kvar i systemet och kan återinvesteras i nya tillväxt-skapande insatser.

År 2014 lanserades ett gemensamt initiativ från EU-kommissionen och Europeiska investeringsbanken, nämligen The European fund for Structural Investment (EFSI). Satsningen har visat sig framgångsrik och under våren presenterade kommissionen InvestEU – ett nytt investeringsprogram där EU-garantier ska generera 650 miljarder euro. Syftet är att få fart på den europeiska investeringsviljan som fortfarande är lägre än tiden före finanskrisen 2008. 13 av EU:s nuvarande finansieringsprogram ska samlas inom InvestEU-programmet.

Motivet för samhället att erbjuda den här typen av finansiella instrument är att man anser att marknaden misslyckas med att bland annat försörja företag med kapital i tillräcklig utsträckning. InvestEU ska tillsammans med en bankgaranti på 38 miljarder euro även omfatta ett rådgivningscenter och en portal som ska sammanföra investerare och projektansvariga i form av en lättillgänglig och användarvänlig databas.

InvestEU har fyra prioriterade områden:

- › Hållbar infrastruktur
- › Forskning, innovation och digitalisering
- › Småföretag
- › Sociala investeringar och färdigheter

Under föregående och nuvarande programperiod har Sverige valt att använda medel från regionalfonden för att tillföra marknaden riskkapital genom att bygga upp åtta revolverande regionala fonder samt en grön fond som Almi Invest AB idag driver. Enligt kommissionens förslag blir det även möjligt i kommande programperiod för medlemsländer att välja att använda delar av sitt sammanhållningsstöd genom programmet och dess garanti. Det innebär att de medel man då väljer att använda till riskkapital ur regionalfonden kommer att omfattas av samma regelverk som InvestEU.

SKL följer arbetet med förslagen på finansiella instrument och har tagit fram en översikt över de nuvarande finansiella revolverande fonderna som finansieras via Europeiska Fonden för Strategiska investeringar och Europeiska Regionala utvecklingsfonden. Syftet är att få en överblick av hur dessa fungerar i Sverige och som utgångspunkt inför kommande programperiod.

Kommissionen: *Lagtexter och faktablad*

Kontakt:

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

Utvecklingen av Europeiska Fonden för Strukturella Investeringar till EFSI 2.0

Sedan starten sommaren 2014 har Europeiska Fonden för strategiska Investeringar (EFSI) vuxit och i maj 2018 har 287 miljarder euro investerats i samtliga 28 medlemsstater, vilket innebär att cirka 91 procent av de planerade 315 miljarder euro har investerats. Projekt inom energi (22 procent), forskning och utveckling (22 procent) samt digital utveckling (11 procent) dominerar bland de projekt som fått medel beviljade. 28 procent av alla medel har gått till investeringar i små och medelstora företag (SME), vilket är över målet på 25 procent. Kommissionen beräknar att mer än 635 000 små och medelstora företag kommer att kunna dra nytta av investeringsmedel som har en garanti genom EFSI.

Av de investerade medlen kommer 63 procent (siffror från november 2016) från privata investerare, övriga 37 procent är investeringar från olika medlemsländer och nationella investeringsbanker. Den privata andelen investeringar är lägre än vad kommissionen har räknat med.

I Sverige har antalet projekt med finansiering från EFSI ökat och uppgår i maj 2018 till 28 stycken. Totalt har 2,3 miljarder euro investerats från EFSI, vilket har bidragit till att ytterligare generera åtta miljarder euro i investeringsmedel. Inga nya projekt har än så länge beviljats garantier från EFSI under 2018. Under hösten 2017 har lån stödda av EFSI beviljats för att bidra till investeringar i en stor vindkraftspark i närheten av Piteå. Även Volvo Cars har beviljats lån med stöd av EFSI till utveckling av effektiva hybridmotorer samt utveckling av nya elmotorer till bilar.

EFSI 2.0

Behovet av investeringar inom EU är stort och 2016 gjorde kommissionen bedömningen att utvecklingen av EFSI har börjat ta fart. Utifrån detta beslutades att förlänga tiden för fonden och att målet ska vara att uppnå en investeringsvolym på 500 miljarder euro till 2020.

Detta ska göras genom att öka den så kallade additionaliteten, det vill säga att investeringar ska göras i projekt där marknaden inte anser att avkastning och risk gör det lönsamt att investera. På så sätt ska så kallade marknadsmisslyckanden

överbryggas. Med fondens garanti från kommissionen och Europeiska Investeringsbanken (EIB) kan fler investerare hitta projekt som annars skulle vara för riskfyllda att investera i. Utöver detta ska fonden satsa mer på att hitta projekt som involverar flera medlemsstater.

Transparensen i beslutsprocesserna ska öka så att allmänheten kan få större insyn i de beslut som fattas av investeringskommittén och kunna kontrollera att besluten fattas utifrån additionalitetsaspekten. De som får ta del av de medel som investeras ska även göras mer medvetna om att medlen kommer från EFSI och att medlen garanteras av kommissionen och EIB. Detta ska även gälla de små och medelstora företag som får medel ur SME-delen av EFSI.

För att bredda den geografiska spridningen av projekt som får finansiering från EFSI ska möjligheterna att kombinera stöd från olika fonder förbättras. Det gäller fonder som Europeiska struktur och investeringsfonden (ESIF), Horizon 2020 samt Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF).

Hittills har inte fonden tagit några geografiska hänsyn, utan det har varit projektens karaktär och attraktivitet som varit i fokus. För att få en större geografisk spridning till de mindre medlemsstaterna kommer flera olika sektorer att få stöd från EFSI. Detta kommer att underlätta för mindre utvecklade regioner och regioner som befinner sig i strukturell omvandling. Ett verktyg för att underlätta användandet av flera olika fonder och få andra sektorer att söka, blir den tekniska hjälp som kommissionen erbjuder projekt vid ansökningar via den europeiska investeringsrådgivningen.

Utöver dessa förändringar kommer medlemsstater att tillåtas använda medel från ESIF för att investera i EFSI. Kommissionen vill fokusera på projekt som arbetar med att utveckla metoder och tekniker som har positiv inverkan på miljön och vill gärna se att de ska få cirka 40 procent av medlen från fonden.

Det finns en önskan om att fortsätta satsningen på små och medelstora företag och även möjliggöra för saminvesteringar med andra låneinstrument som COSME, InnovFin och EaSI Guarantee Instrument. EFSI-finansieringen till SME kommer att nästan fördubblas från 5,5 miljarder euro till 10,5 miljarder euro. Dock kommer en minskning att ske gällande infrastrukturprojekt där fonden endast ska gå in om det kan bidra till att attrahera privat kapital.

European Investment Advisory Hub (EIAH) kommer att utvecklas så att de kan ge bättre teknisk assistans till projekt som ska arbeta med miljöteknik, inom den cirkulära ekonomin, projekt inom den digitala sektorn och mellanstatliga projekt. EIAH ska även kunna ge stöd avseende hur olika fonder kan användas tillsammans och, där det är möjligt även bidra till ökad geografisk spridning.

European Investment Project Portal (EIPP) håller på att byggas upp och byggas ut. Där finns alla projekt som sökt stöd listade och där presumtiva investerare kan se var de finns geografiskt och vad de önskar göra med de investerade medlen. Syftet är att genom denna webbaserade plattform föra samman investerare med lämpliga projekt.

Kommissionen: *Vad är en investeringsplanen för Europa?, Resultatet av investeringsplanen, Investeringsplanen för Sverige, Europeiska fonden för strategiska investeringar*

Kontakt:

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

Sysselsättning, arbetsmarknad och socialpolitik

Prioriterad fråga 2018 - Den sociala dimensionen av EU

De social- och sysselsättningspolitiska frågorna har det senaste året varit högt upp på den europeiska dagordningen, genom den europeiska pelaren för sociala rättigheter, den sociala dimensionen av EU:s framtid och inte minst toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg 2017. Vid toppmötet i Göteborg proklamerades den europeiska pelaren för sociala rättigheter av kommissionen, Europaparlamentet och medlemsstaterna, genom det estniska ordförandeskapet.

SKL fanns på plats vid toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg 2017. Ordförande Lena Micko, andre vice ordförande Anders Knape och förhandlingsdelegationens ordförande Ulf Olsson deltog i diskussionerna för att föra fram kommuners, landstings och regioners perspektiv. SKL anser att de sociala utmaningarna är framtidsfrågor för EU-samarbetet. EU bör sätta en tydlig agenda för de sociala insatserna och medlemsstaterna har mycket att lära av varandra men det är medlemsstaterna och de lokala och regionala nivåerna som måste äga besluten om hur de gemensamma målen ska nås.

Toppmötet i Göteborg var en viktig del i debatten om Europas framtid, och den så kallade Vitboksprocessen, för diskussionen om den sociala dimensionen av EU:s framtid. Förslaget till europeisk pelare för sociala rättigheter presenterades samtidigt som ett reflektionspapper om den sociala dimensionen av EU:s framtid. Pelaren kan ses som åtagandet, motorn och ramverket som ska driva den sociala dimensionen framåt och lyfta frågorna högre i arbetet med att utforma framtidens EU-samarbete. Det är dock viktigt att bära med sig att diskussionerna om den sociala dimensionen av EU:s framtid inte är begränsade till enbart det reflektionspapperet, utan återkommer även i diskussionerna om globaliseringens effekter, fördjupningen av EMU samt EU:s framtida finansiering. Läs mer om arbetet med EU:s framtid och de olika reflektionspappren på sidan 12. Den sociala pelaren är numera en del av den europeiska planeringsterminen och återfinns även som ett tydligt perspektiv i kommissionens förslag till ny långtidsbudget. Exempelvis föreslås ESF+, som föreslås ersätta nuvarande socialfond, bidra till implementeringen och måluppfyllelsen av den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

En europeisk pelare för sociala rättigheter

Som sagt så proklamerades den europeiska pelaren för sociala rättigheter vid toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg. Slutsatserna från toppmötet i Göteborg följdes sedan upp vid Europeiska rådets möte i mitten av december samt i mars 2018 där slutsatser baserat på diskussionerna vid toppmötet antogs. I slutsatserna poängteras det delade ansvaret för den sociala dimensionen och den sociala pelaren mellan EU:s institutioner, medlemsstaterna, den lokala och regionala nivån och med arbetsmarknadens parter. Det ska ses som ett gemensamt åtagande och gemensamma målsättningar inom ramen för nuvarande kompetensfördelning. Den sociala pelaren ska ses som motorn som ska driva den sociala dimensionen framåt och att den europeiska terminen blir huvudfokus för implementeringen.

Den sociala pelaren implementeras under 2018, bland annat genom införandet av en ”social resultattavla”, som en del av den europeiska planeringsterminen. I mars presenterades ett socialt rättvisepakets förslag om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet samt förslag till rådsrekommendationer om social trygghet för alla. I samband med detta publicerades även ett meddelande som ska fungera som en ”kappa” för den fortsatta implementeringen av pelaren. (se separata artiklar för mer information om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet respektive rådsrekommendationerna om social trygghet för alla)

Sedan tidigare har två lagstiftningsförslag publicerats som en del av den sociala pelaren, direktivförslag för tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i EU: respektive direktivförslag om balans mellan arbete och privatliv.

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter bygger på 20 principer och rättigheter, inom rubrikerna lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor och social trygghet och inkludering, som kommissionen menar behövs för att de europeiska arbetsmarknaderna och välfärdssystem ska vara rättvisa och välfungerande, även i framtiden. Tanken är att pelaren ska fungera som ett ramverk för social- och sysselsättningspolitiken i EU, stärka skyddet för arbetstagarna, säkra de mest utsatta rättigheter samt säkerställa den sociala sammanhållningen i unionen.

Initiativet berör många av de områden där ett stort ansvar ligger på den lokala och regionala nivån i Sverige, exempelvis bostadspolitik, sysselsättningspolitik, utbildning samt vård och omsorg. Förslagen berör också i hög grad SKL som arbetsgivarorganisation.

Kommissionen poängterar att det är helt avgörande med ett gemensamt ägarskap för den sociala pelaren mellan EU:s institutioner, medlemsländerna, arbetsmarknadens parter samt den lokala och regionala nivån för att pelaren ska nå framgång och få effekt. EU kan erbjuda ett ramverk och en verktygslåda för att arbeta med pelaren, men den faktiska förändringen måste ske på nationell nivå.

Kommissionen har även föreslagit lagstiftning med hänvisning till den sociala pelaren, exempelvis gällande balans mellan arbete och privatliv samt förslag rörande revidering av upplysningsdirektivet. För ytterligare information, se separata artiklar.

Under våren har kommissionen och det bulgariska ordförandeskapet arrangerat en rad konferensen om implementeringen av den sociala pelaren, vid vilka SKL har deltagit. SKL har också arrangerat panelsamtal om den sociala dimensionen av EU:s framtid, dels vid den egna årliga konferensen Internationella dagen, dels vid Europadagen, tillsammans med arbetsmarknadens parter och Europaparlamentet.

SKL välkomnar att kommissionen lyfter de socialpolitiska frågorna högre upp på den politiska dagordningen. Ekonomisk tillväxt och sociala rättigheter behöver inte stå i ett motsatsförhållande utan bör snarare betraktas som ömsesidiga förutsättningar. SKL stödjer gemensamma europeiska målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området. SKL anser att det är positivt att en uppföljning av socialpolitiska mål tydliggörs i den europeiska planeringsterminen och välkomnar därför den sociala resultattavla som kommissionen har presenterat.

En fråga av stor vikt för SKL och dess medlemmar är värnandet av den svenska arbetsmarknadsmodellen och förbundet ser inte behovet av ytterligare europeisk lagstiftning på det socialpolitiska eller arbetsrättsliga området. Den omfattande lagstiftningen som redan finns på området efterlevs inte fullt ut i alla medlemsländer.

Regeringen: *Socialsummit17 & webbsändning*

Kommissionen: *Social summit for fair jobs and growth, Vitbok om EU:s framtid och vägen dit, Diskussionsunderlag om EU:s sociala dimension, Film från Europadagen, Meddelande om en pelare för sociala rättigheter*

Europeiska rådet: *Slutsatser från europeiska rådet i mars*

SKL: *SKL:s yttrande över förslaget under samrådsprocessen, Nyhet på SKL:s hemsida*

Kommissionen: *En pelare för sociala rättigheter, De 20 principerna, Den sociala resultatavslutningen*

Europaparlamentet: *Processen i parlamentet*

Regeringen: *Fakta-PM*

Kontakt:

Kristin Ivarsson Lantz, kristin.ivarsson@skl.se, 08-452 77 33

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Nya EU-regler om utstationering antagna

Europaparlamentet antog den 29 maj 2018 ett direktiv med ändringar i utstationeringsdirektivet. Syftet med de nya reglerna är att arbetstagare som tillfälligt arbetar i en medlemsstat ska ha samma lön som gäller för inhemska arbetstagare som utför samma arbete. Den svenska regeringen har varit pådrivande för att få till en sådan ändring av lagstiftningen för utstationerad arbetskraft. De nya reglerna ska vara genomförda i medlemsstaterna inom två år.

Yoomi Renström (S), Ovanåkers kommun, har varit rapportör för Regionkommitténs yttrande om revideringen av utstationeringsdirektivet. SKL har bistått henne med expertstöd i framtagandet av yttrandet som antogs i december 2016.

Regionkommittén: *Yttrande om översyn av utstationeringsdirektivet*

Kontakt:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Anna Svanestrand, anna.svanestrand@skl.se, 08-452 76 13

Översyn av reglerna för samordning av de sociala trygghetssystemen

De europeiska bestämmelserna för samordning av de nationella trygghetssystemen avgör vilket lands system som en medborgare som flyttar inom EU tillhör. Tack vare bestämmelserna ska en person inte kunna lämnas utan socialt skydd eller ha dubbel täckning i gränsöverskridande fall. Varje medlemsland har rätt att utforma sitt eget socialför-

säkringssystem och bestämma vilka förmåner som erbjuds, vilka villkor som gäller och hur förmånerna ska beräknas. Medlemsländerna bestämmer själva även om frågor som ålderspension, arbetslöshetsförmåner och familjeförmåner.

Kommissionen presenterade i december 2016 förslag om ändringar i EU:s regelverk om samordning av de sociala trygghetssystemen, förordning 883/2004 samt 987/2009. Förslaget syftar enligt kommissionen till att fortsätta moderniseringen av bestämmelserna för att de bättre ska anpassas till de sociala och ekonomiska förutsättningarna i medlemsstaterna.

Förslaget fokuserar på fyra områden där förbättrade samordningsbestämmelser bedöms vara nödvändiga:

- › Ekonomiskt icke-aktiva medborgares tillgång till sociala trygghetsförmåner
- › Förmåner vid långvarigt vårdbehov
- › Arbetslöshetsförmåner
- › Familjeförmåner

Därtill föreslås en rad ändringar för att förbättra administrationen av bestämmelserna och samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter.

Förhandlingar i rådets arbetsgrupp har varit intensiva under det gångna året. Ministerrådet nådde vid EPSCO-rådets möte i juni en överenskommelse om en gemensam ståndpunkt. Även i Europaparlamentets sysselsättningsutskott har det varit ett aktivt arbete under våren. Så kallade trilöförförhandlingar mellan institutionerna är att vänta under hösten.

SKL har följt frågan aktivt och har bland annat yttrat sig till Socialdepartementet över delar av förslaget. Förbundet är i flera delar skeptiskt till förslaget som berör arbetslöshetsförmåner, långvarigt vårdbehov och familjeförmåner, vilka bedöms vara de områden som får störst påverkan på kommuner, landsting och regioner.

Kommissionen: *Förslag till revidering av förordning, Pressmeddelande*

Regeringen: *Fakta-PM*

Ministerrådet: *Pressmeddelande om rådets överenskommelse, Rådets överenskommelse*

Europaparlamentet: *Utkast till yttrande*

Kontakt:

Kristin Ivarsson Lantz, kristin.ivarsson@skl.se, 08-452 77 33

Förslag om inrättande av en europeisk arbetsmyndighet

Kommissionen presenterade den 13 mars 2018 ett förslag om en ny europeisk arbetsmyndighet (ELA). ELA ska ha till uppgift att underlätta individers och företags tillgång till information om rättigheter och skyldigheter på den gemensamma europeiska arbetsmarknaden samt tillgång till tjänster för gränsöverskridande rörlighet. ELA ska även stödja samarbete mellan medlemsstaterna i gränsöverskridande tillämpning av relevant EU-rätt och underlätta gemensamma inspektionsinsatser. Vidare ska ELA fungera som medlare i fall som handlar om gränsöverskridande tvister mellan nationella myndigheter eller vid gränsöverskridande störningar på arbetsmarknaden.

SKL avser att aktivt följa arbetet med förslaget om arbetsmyndigheten, bland annat genom de samråd på departementen som regeringen tillhandahåller och genom att påverka processen till exempel genom att besvara kommissionens samråd. SKL har fått tillfälle att lämna synpunkter till Arbetsmarknadsdepartementet och har gjort detta i ett yttrande. SKL sitter också med som CEEP-representant i en rådgivande kommitté till kommissionen i frågan.

Kommissionen: Förslag om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten

Kontakt:

Anna Svanestrand, anna.svanestrand@skl.se, 08-452 76 13

Initiativ för bättre socialt skydd för alla arbetstagare och för egenföretagare

Kommissionen presenterade i mars, som en del i sitt ”paket för social rättvisa”, ett förslag till rådsrekommendation om tillgång till socialt skydd för arbetstagare och egenföretagare. Kommissionen menar att eftersom de europeiska arbetsmarknaderna förändras på grund av nya levnadssätt, affärsmetoder och digitalisering, måste trygghetssystemen ständigt anpassas till nya förhållanden. Allt fler arbetstagare har vad som definieras som ”atypiska” anställningar – vilket i kommissionens definition innebär att de inte har en tillsvidareanställning på heltid, är egenföretagare eller är så kallade plattformarbetare (exempelvis Uberchafförer).

Det innebär ofta att de inte omfattas av socialförsäkringssystemet, saknar arbetslöshetsförsäkring eller pensionsförmåner. Som en del av implementeringen av den europeiska pelaren för sociala rättigheter syftar förslaget till att peka ut riktningen för medlemsstaterna för att främja tillgången till social trygghet för alla arbetstagare och för egenföretagare, med särskilt fokus på att nå de som idag, helt eller delvis, står utanför de sociala trygghetssystemen.

Rekommendationen innehåller följande:

- ▶ Luckor i trygghetssystemet täpps till så att arbetstagare och egenföretagare med jämförbara villkor kan ansluta sig till motsvarande system för social trygghet.
- ▶ Alla arbetstagare och egenföretagare erbjuds tillräcklig och effektiv täckning så att man kan tjäna in och ta ut tillräckliga pensionsförmåner.
- ▶ Socialförsäkringsrättigheter ska enklare kunna överföras från ett arbete till ett annat.
- ▶ Arbetstagare och egenföretagare ska få tydlig information om socialförsäkringsrättigheter och skyldigheter.

Förslaget behandlas nu av rådet och diskussionerna i rådsarbetsgruppen väntas fortsätta under hösten, med eventuellt antagande av ministerrådet innan årsskiftet.

Kommissionen genomförde under 2017 så kallat första fasens samt andra fasens samråd med de europeiska arbetsmarknadsparterna för att undersöka förutsättningarna för hur ett initiativ på området skulle kunna se ut. SKL deltog i samråden genom förbundets europeiska paraplyorganisation CEMR och genom CEEP, arbetsgivarorganisationen på EU-nivå för offentliga arbetsgivare. SKL har även inlämnat ett svar på kommissionens öppna samråd om frågan.

Kommissionen: Pressmeddelande, Förslaget till rådsrekommendation

Kontakt:

Kristin Ivarsson Lantz, kristin.ivarsson@skl.se, 08-452 77 33

Förslag till arbetsvillkorsdirektivet

Den 21 december 2017 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor inom unionen samt en konsekvensanalys. Bakgrunden till direktivförslaget beskrevs i vårnumret av På gång inom EU.

Förslaget innebär även nya minimirättigheter på EU-nivå för att säkerställa att alla arbetstagare, även de med atypiska anställningsformer, får mer klarhet och förutsägbarhet i sina arbetsvillkor. Kommissionen konstaterar att det redan idag finns krav på att arbetstagare måste informeras om sina arbetsvillkor, men anser att det nya direktivförslaget kompletterar och moderniserar de nuvarande informationskraven. Det nya direktivet kommer att ersätta upplysningsdirektivet ifall det blir godkänt. Direktivförslaget presenteras även som ett led i uppföljningsarbetet gällande den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Kopplingen återfinns i princip fem om trygg och anpassningsbar anställning samt i princip sju om anställningsvillkor och skydd vid uppsägning.

Sverige och de svenska arbetsmarknadsparterna har varit kritiska till direktivförslaget. De anser att det strider mot subsidiaritetsprincipen i sin ursprungliga utformning. De viktigaste frågorna att bevaka är att arbetstagar- och arbetsgivarbegreppen fortsatt definieras främst på nationell nivå samt att det finns en möjlighet att göra avsteg från minimirättigheterna i artiklarna 7–11 genom kollektivavtal.

Förslaget har behandlats i rådsarbetsgrupp under våren. En allmän inriktning nåddes vid EPSCO-rådets möte i juni. Vidare behandling i Europaparlamentet och trilogförhandlingar väntar under hösten – vintern 2018.

Kommissionen: *Pressmeddelande – Kommissionen föreslår tydligare och mer förutsägbara arbetsvillkor, Arbetsdokument med konsekvensanalys, Förslag till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen*

Kontakt:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Miljö, energi, transport och infrastruktur

Prioriterad fråga 2018 - Lokala förutsättningar för säker dricksvattenkvalitet inom EU

Den 1 februari i år presenterade kommissionen ett förslag till reviderat dricksvattendirektiv. Uppdateringen görs dels för att säkerställa att de kemiska och mikrobakteriella parametervärdena är i linje med de senaste vetenskapliga och tekniska rönen, men också för att svara på det första framgångsrika europeiska medborgarinitiativet Right2Water, som samlat 1,6 miljoner namnunderskrifter för att uppmana EU-länderna att förbättra tillgången till vatten, särskilt för utsatta och marginaliserade grupper.

I förslaget förordar kommissionen att nya ämnen läggs till förteckningen, att kontrollfrekvensen ökar och att en riskbaserad metod för dricksvattenkontroll införs. Tanken är också att tydligare koppla dricksvattenproduktion med ramdirektivet för vatten genom att kräva bättre faroanalyser på råvatten. Därtill innehåller förslaget skrivningar om förbättrad tillgång till vatten för samtliga EU-medborgare, bland annat genom att upprätta vattenfontäner på offentliga platser och göra analyser av särskilt utsatta och marginaliserade grupper och säkerställa att de har tillgång till dricksvatten.

Svenska kommuner är både dricksvattenproducenter och tillsynsmyndigheter och påverkas därför i hög grad. SKL välkomnar revideringen av dricksvattendirektivet, men menar att kommissionens förslag är alltför detaljreglerande. Med tanke på hur mycket både vattenkvalitet och risker varierar mellan EU:s medlemsstater måste direktivet anpassas efter lokala förutsättningar. Det är inte möjligt att införa detaljstyrande regler som fungerar för alla EU:s regioner. Därtill har Sverige cirka 2 000 små dricksvattenproducenter och det är viktigt att det inte ställs samma krav på dessa som på Nederländernas tolv vattenverk. Kommissionens förslag medför disproportionerligt ökade kostnader och administration för små dricksvattenproducenter och samfälligheter, i synnerhet i glesbygd.

SKL har under våren och sommaren arbetat intensivt med direktivet och lyft, både genom Regionkommittén och i kontakter med Regeringskansliet, ansvariga departement och myndigheter, europaparlamentariker, paraplyorganisationer och andra intresseorganisationer, att den administration och de rapporteringskrav som föreslås är alltför långtgående. Det måste lämnas mer utrymme för medlemsstaterna att själva få bestämma över hur kvaliteten på dricksvatten ska regleras. Det krävs också en flexibilitet för små dricksvattenproducenter. SKL anser också att det är viktigt att EU

lägger större fokus på uppströmsarbetet, det vill säga att större krav bör ställas på tillverkare av kemikalier och läkemedelsproducenter. Det är inte kostnadseffektivt att kontinuerligt ställa allt högre krav på dricksvatten- och avloppsrening.

Regionkommittén antog sin position i maj och Europaparlamentets ENVI-utskott kommer att rösta om förslaget i september. SKL kommer fortsatt att följa de lagstiftande institutionernas behandling av frågan.

På nationell nivå kommer SKL att arbeta för en mer sammanhållen syn på dricksvatten. Det är viktigt att nationella myndigheter med ansvar för olika delar av dricksvatten samordnar sig med varandra och med kommunerna. SKL kommer också att diskutera hur de nya förslagen för dricksvattenkontroll bäst implementeras i Sverige.

SKL: *Pressmeddelande och yttrande*

Kommissionen: *Förslag till nytt dricksvattendirektiv*

Europaparlamentet: *European Parliament Legislative Observatory*

Medborgarinitiativ: *Right2Water*

Kontakt:

Michael Öhlund, michael.ohlund@skl.se, 08-452 79 63

Förslag till ny förordning om återanvändning av vatten

För att åtgärda vattenbristen inom EU presenterade kommissionen i slutet av maj nya regler för att stimulera till ökad återanvändning av renat avloppsvatten inom jordbrukssektorn. Kommissionen föreslår ett antal minimikriterier med syfte att säkerställa att återanvändningen är säker för såväl miljö som för konsumenter. Återanvändning av vatten är redan idag vanligt förekommande i södra Europa men kan komma att bli mer aktuellt även i Sverige om vattenbristen ökar till följd av klimatförändringarna. Jämfört med exempelvis avsaltningsanläggningar är återanvändning ett mer hållbart alternativ. SKL välkomnar förslaget och ställer sig positiva till reglering med hjälp av minimikriterier.

Kommissionen: *Förslag till ny förordning om återanvändning av vatten*

Kontakt:

Michael Öhlund, michael.ohlund@skl.se, 08-452 79 63

Prioriterad fråga 2018 – Lokala och regionala aspekter i arbetet för en cirkulär ekonomi – en ny plaststrategi

För att främja övergången till en mer cirkulär ekonomi presenterade kommissionen i februari EU:s första strategi för plaster. Den tar sikte på att minska mängden plaster som baseras på fossila råvaror till förmån för plaster som helt är baserade på förnybart material. Kommissionen vill genom strategin, och kompletterande lagstiftning, även minska läckaget av plaster ut från den cirkulära ekonomin och vill förbjuda avsiktligt tillsatta mikroplaster i vissa produkter. I övrigt stödjer och förutsätter strategin frivilliga åtaganden hos såväl lokala myndigheter som näringsidkare.

Det som plaststrategin däremot saknar är förslag som i förlängningen innebär framtida bindande förpliktelser för producenterna och skarpa förslag om hur producentansvaret ska nå full kostnadstäckning för de skador på miljön, hälsan och ekonomin som okontrollerad spridning av plast kan medföra. Att enbart uppmuntra till frivilliga åtaganden för branschen kan omöjligen leda till framsteg i den takt som krävs för att komma tillrätta med ett växande globalt miljöproblem.

SKL anser att problemet måste adresseras uppströms och att lösningen inte bara kan vara att framställa plaster från förnybara källor och använda sig av mer slutna kretslopp. Lösningen måste vara att i förlängningen helt fasa ut plaster, i de former vi känner till materialen idag, till förmån för produkter som inte resulterar i skadliga utsläpp. Så som strategin nu är utformad tas sikte på förpackningsplast i första hand. Det är tveksamt om det är tillräckligt. Kanske måste även andra plastprodukter regleras med målnivåer för minskning. En möjlighet att adressera detta problem kan vara att införa ett producentansvar för materialslag istället för produktslag.

SKL anser att förbud mot avsiktligt tillsatta mikroplaster är nödvändigt och då inte bara i kosmetika och tandkräm utan det måste övervägas förbud i ännu flera led. I Sverige finns till exempel cirka 1400 konstgräsplaner och enligt en redovisning från Naturvårdsverket utgör dessa idag den näst största källan till mikroplastspridning efter biltrafiken. Det kan därför ifrågasättas om dagens producentansvar för däckproducenter är tillräckligt långtgående. SKL anser att plaststrategin och gemenskapslagstiftningen bör ses över med avsikt att skärpa producentansvaren för plaster.

Slutligen har SKL framfört att strategin och kommande lagstiftning måste underlätta för sjukvården att använda plastprodukter som är framställda av förnybara råvaror. Idag krävs ett godkännande för den typen av plaster och lagstiftningen måste i detta led förändras.

SKL stöttar den svenska delegationen till Regionkommittén i deras arbete med yttrandet om plaststrategin, som förväntas antas under hösten. SKL har också varit drivande i CEMR:s arbete med frågan.

På nationell nivå sker arbetet genom deltagande i olika styrelser (till exempel Håll Sverige Rent) och arbetsgrupper som SKL driver eller som drivs av de nationella myndigheterna på området. SKL deltar också i beställargruppen för konstgräs, vars syfte är att minska mikroplastspridningen från konstgräsplaner.

Kommissionen: *Meddelande om plast i den cirkulära ekonomin*

Kontakt:

Fredrik Bäck, fredrik.back@skl.se, 08-452 77 14

Förbud mot plaster för engångsbruk

I linje med åtagandena i plaststrategin presenterade kommissionen i slutet av maj ett förslag till nytt direktiv innehållandes en rad åtgärder för att minska användandet av engångsplaster. Förslaget är inriktat på de tio engångsplastprodukter som oftast förekommer på Europas stränder och i havet samt på förlorade och övergivna fiskeredskap som tillsammans utgör 70 procent av allt skräp i haven. De plastprodukter som enkelt kan tillverkas av andra material föreslår kommissionen helt att förbjuda, däribland bomullspinnar, bestick, tallrikar, sugrör, dryckesomrörare och ballongpinnar av plast. Därtill föreslår kommissionen också mål för minskad förbrukning och för ökad insamling, utökat producentansvar, märkningskrav och åtgärder för att öka medvetenheten hos konsumenterna.

SKL kommer att följa arbetet med direktivet och är positiva till uppkomsten av mängden plastskräp kan komma att minska med förslagen.

Kommissionen: *Pressmeddelande, Förslaget i korthet*

Kontakt:

Fredrik Bäck, fredrik.back@skl.se, 08-452 77 14

Prioriterad fråga 2018 – Energi-effektivisering och förnybar energi

Under 2018 väntas kommissionen, rådet och parlamentet komma överens om genomförandet av Energiunionen och klimatpolitiken. Det gäller främst energipaketet ”Ren energi för alla i Europa”, klimatpaketet och paketet om Europa på väg. Kring årsskiftet väntas kommissionens förslag till klimatstrategi för 2050.

SKL kommer fortsätta att bevaka utvecklingen av Energiunionen och energipaketet ”Ren energi för alla i Europa”. Särskilt fokus ligger på omarbetandet av detaljstyrande direktiv, i första hand Energieffektiviseringsdirektivet (EED), direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) och Förnybarhetsdirektivet (RED). EPBD publicerades i maj 2018, med 20 månaders tid för implementering i medlemsstaterna. I juni nådde de lagstiftande institutionerna en slutlig överenskommelse gällande RED, medan EED befinner sig i slutskedet av förhandlingarna.

SKL följer förhandlingarna och arbetar aktivt för att Energiunionen ska ge svenska kommuner, landsting och regioner gynnsamma förutsättningar att fortsätta arbeta med energieffektivisering och investera i förnybar energi. Förbundet arbetar både enskilt och genom Regionkommittén, paraplyorganisationerna CEMR och CEEP samt i samverkan med andra nordiska kommunförbund och andra svenska aktörer.

Prioriterade frågor i förhandlingarna om energieffektiviseringsdirektiven och direktivet om förnybar energi

Utfallet för biodrivmedel i förnybarhetsdirektivet (RED) är klart problematiskt. De lagstiftande institutionerna kom i juni överens om en frysning av första generationens ”konventionella” biodrivmedel till de nivåer medlemsstaterna uppnått till 2020. Medlemsstaterna kan maximalt tillgodoräknas sju procent ”konventionellt” biodrivmedel inom ramen för målet om förnybar energi. Men om Sverige vill gå längre skulle det även kunna försvåra möjligheten till skattenedsättning, vilket av EU betraktas som statsstöd. Beslutet försvårar ett flexibelt nyttjande av olika resurser från odling, avfall och restprodukter och kan slå hårt mot biodrivmedel från raps, vete och vall även när de ger en hög koldioxidreduktion och flera andra nyttor. SKL har framhållit att krav ska ställas på klimatreduktion och hållbarhet som baseras på individu-

ella och vetenskapliga bedömningar snarare än på politisk kategorisering och tuffa schablonvärden. I konsultationen om Energiskatterediktivet i maj 2018 framhöll SKL att skattereduktion för förnybara drivmedel måste få långsiktiga förutsättningar, både i det direktivet och i statsstödsreglerna, vilka väntas ses över av kommissionen under 2018.

En annan problematisk fråga är att energieffektiviseringsdirektiven i flera fall gynnar viss förnybar energi framför annan, vilket för svensk del missgynnar fjärrvärme och fjärrkyla. Vid beräkningen av byggnadernas energiprestanda har de lagstiftande institutionerna dock enats om likabehandling av förnybar energi som är producerad i anslutning till byggnaden och förnybar energi från energibärare såsom el, fjärrvärme och fjärrkyla, vilket SKL verkat för. Det återstår att detta ska få genomslag i svenska förordningar och byggregler.

Individuell mätning och debitering i flerbostadshus kommer sannolikt bara krävas för varmvatten och endast om det är kostnadseffektivt för värme. Kommissionens förslag i EED hade blivit kontraproduktivt i Sverige, där värmen ingår i hyran och fastighetsägaren har incitamentet och möjligheten att energieffektivisera byggnaden.

Även förslaget om tredjepartstillträde i fjärrvärme- och fjärrkylanäten med rätt att sälja värme direkt till slutkund har modifierats av rådet och parlamentet till ett mer reglerat tillträde till näten, liksom den svenska lagstiftningen.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2018, Energieffektivisering och förnybar energi

Kommissionen: Pressmeddelande om Ren energi för alla i Europa, Energiunionen

Europaparlamentet: Energieffektivitetsdirektivet, Direktivet för byggnaders energiprestanda, Direktivet för förnybar energi

Kontakt:

Andreas Hagnell, andreas.hagnell@skl.se, 08-452 78 66

Prioriterad fråga 2018 – Mobilitet och infrastruktur inklusive bredband

Hållbara transporter är en av kommissionens politiska prioriteringar för 2015–2019. Omkring 95 procent av fordonen på de europeiska vägarna drivs fortfarande med fossila bränslen. EU:s åtaganden enligt Parisavtalet innebär att de inhemska koldioxidutsläppen måste minska med minst 40 procent till 2030. I slutet av 2017 föreslog kommissionen ett koldioxidminskningsmål som innebär att de genomsnittliga koldioxidutsläppen från både nya personbilar och lätta lastbilar ska vara 30 procent lägre 2030, jämfört med 2021.

Paketet för ren rörlighet

I november 2017 presenterade kommissionen åtgärds paketet för ren mobilitet (Clean Mobility Package). Initiativet syftar till att minska växthusgasutsläppen från personbilar och påskynda utbyggnaden av infrastruktur för alternativa bränslen. Det är även ett led i en allmän politisk strävan att stärka den europeiska industrin och öka dess konkurrenskraft.

Paketet om ren rörlighet omfattar 6 delar:

- ▶ Nya koldioxidnormer för att främja utsläppsnåla fordon till marknaden
- ▶ Direktivet om rena fordon i offentlig upphandling
- ▶ Handlingsplan och investeringslösningar för en transeuropeisk utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen
- ▶ Ändring av direktiv för att främja kombinerad användning av olika typer av godstransporter
- ▶ Direktivet om busstransporter för utvecklingen av fjärrförbindelser i Europa
- ▶ Batteriinitiativ för att morgondagens fordon ska uppfinnas och produceras i EU

SKL bevakar aktivt förslagen inom ramen för paketet om ren rörlighet. Under året har flera förslag presenterats inom ramen för paketet, som i olika omfattning kan komma att påverka kommuner, landsting och regioner. Kommissionen har uppmanat alla berörda parter att samarbeta för ett snabbt antagande och genomförande av de olika förslagen.

Kommissionen: Paketet om ren rörlighet

Kontakt:

Ida Nelson, ida.nelson@skl.se, 08-452 79 43

Direktivet om rena fordon i offentlig upphandling

Direktivet om rena fordon påverkar kommuner, landsting och regioner i fråga om offentlig upphandling av lätta och tunga fordon. Förslaget omfattar en ändring av direktiv 2009/33/ EG om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon. Ändringen innebär att det införs ett minimimål för respektive medlemsland för offentlig upphandling av rena vägtransportfordon. Beroende på hur direktivet implementeras i svensk lag kan det komma att påverka vilken typ av fordon kommuner, landsting och regioner tillåts att upphandla efter år 2025.

SKL har antagit ett yttrande rörande kommissionens förslag om direktiv för främjandet av rena och energieffektiva fordon. SKL stödjer målsättningen att ställa om till en fossilfri fordonsflotta med minskad klimatpåverkan men förordar förslag med utgångspunkt i klimatnytta och teknikneutralitet. Ett bränsles klimatpåverkan ska bedömas utifrån hela livscykelperspektivet, ”well-to-wheels”, för att få en rättvisande bild av den verkliga påverkan. För att bidra till en hållbar utveckling måste definitionen av rena fordon baseras på den verkliga klimatpåverkan och inte endast utsläpp vid avgasröret. SKL anser att lagar ska möjliggöra för olika lösningar och främja en teknikutveckling där nationella och lokala lösningar kan bidra till en hållbar väg framåt. Kommuner, landsting och regioner behöver långsiktiga spelregler där pågående satsningar inom förnybara bränslen ges förutsättningar att utvecklas.

Utifrån yttrandet bedriver SKL ett aktivt påverkansarbete gentemot rådet och parlamentet, enskilt och via CEMR:s nystartade expertgrupp om mobilitet. SKL har under våren tagit fram en konsekvensanalys av hur kommissionens förslag skulle påverka våra medlemmar, där det bland annat utreds vilka konsekvenserna blir av att styra teknikvalet som direktivet föreslår. För bussar är målet om minst 50 procent el- eller gasfordon i alla upphandlingar från år 2025 och 75 procent från år 2030 mycket svårt att nå. Möjligen kan det genomföras i stadstrafik, men för kollektivtrafiken på landsbygden blir följderna orimliga kostnadsökningar.

Europaparlamentets rapportör har lämnat ett betänkande i miljöutskottet där det på flera punkter finns samstämmighet med SKL:s förslag. Under sommaren och tidig höst röstar utskottet i parlamentet om förslaget och omröstning i plenar förväntas ske i oktober.

Bulgarien lämnade under våren ett kompromissförslag som inte var i linje med SKL:s ställning i frågan. Kompromissförslaget omfattade inga förslag på en ny definition av rena fordon, med utgångspunkt i teknikneutralitet och klimatnytta ur ett livscykelperspektiv. En förhoppning från SKL:s sida är att rådet under Österrikes ordförandeskap kommer att se över definitionerna av vad som ska definieras som ”rena fordon”.

Kommissionen: *Pressmeddelande rena fordon*

Kontakt:

Ida Nelson, ida.nelson@skl.se, 08-452 79 43

Handlingsplan och investeringslösningar för en transeuropeisk utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen

Ett annat initiativ som påverkar kommuner, landsting och regioner är initiativet med en handlingsplan och investeringslösningar för en transeuropeisk utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen. Syftet är att öka tillgängligheten av alternativa bränslen i det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) och i urbana områden, genom att stärka medlemsländernas satsningar på området.

SKL förordar initiativ som främjar hållbara transporter i TEN-T och därigenom bidrar till att utsläppen från transportsektorn minskas. Regionala och kommunala intressen behöver tas tillvara i arbetet med att främja publik alternativ laddinfrastruktur inom EU. Förutsättningarna för utbyggnad av laddinfrastruktur behöver vara långsiktiga och förutsägbara, för att minska osäkerheten för investeringar i olika tekniker och styra valet av fordon under en längre tid. SKL anser inte att regionala och kommunala intressen tillvaratas genom att EU låser sig vid kvantifierade mål i termer av antal anläggningar av olika slag per medlemsstat. Sådana mål kan i en infrastruktur och teknik under snabb och ständig utveckling istället bli kontraproduktiva.

Inför EU:s budgetförslag deltog SKL i det offentliga samrådet om EU-fonder på området för strategisk infrastruktur. Synpunkter lämnades om att det finns möjligheter till synergier mellan Connecting Europe Facilitys (CEF) olika program om regelverken synkroniseras. SKL pekade främst på möjliga synergieffekter mellan programmen CEF-energi och CEF-transport. För att uppnå synergieffekter behöver CEF-energi få en bredare inriktning och även inkludera drivmedel

för transporter. SKL har även lyft behovet av en klimatinriktning på alla områden för strukturfonderna.

EU:s förslag till ny långtidsbudget, som presenterades den 2 maj öppnar upp för att möjliggöra synergier mellan CEF:s olika delar och kan till viss del ses som en utveckling av de senare utlysningarna i CEF som berörde såväl energi som transport.

Kommissionen: *Meddelande om bredast möjliga användning av alternativa bränslen*

Kontakt:

Linnéa Lindemann, linnea.lindemann@skl.se, 08-452 70 00

Sara Rhudin, sara.rhudin@skl.se, 08-452 75 44

En ansluten digital inre marknad inom EU

I EU finns det en samsyn om att grundläggande tillgång till en digital inre marknad är en förutsättning för att Europa skall utvecklas. Att de europeiska medborgarna har rätt till internetåtkomst till rimliga priser är en grundläggande förutsättning för en fullt utvecklad framtida digital inre marknad. Den digitala utvecklingen kommer leda till en ännu starkare efterfrågan på nät och anslutningar med hög kapacitet. Enligt kommissionen är det viktigt att både offentliga sektorn och Europas näringsliv drar nytta av en digital teknik och att infrastrukturen utvecklas så att användarna verkligen kan nyttja bredband på minst 1 Gbit/s. Europa står även inför nya hot med cyberattacker av olika slag och det är viktigt att dessa digitala hot tas på stort allvar och att arbetet mot digitala hot samordnas.

SKL stödjer kommissionens målsättning om att alla invånare ska ha tillgång till bredband av god kvalitet, så att alla i framtiden har möjlighet att ta del av god samhällsservice och information. SKL ska genom stöd till kommunerna verka för att Sverige lever upp till målen. SKL stödjer utformningen av EU:s telekomlagstiftning i det så kallade Telekompaketet och understryker att den svenska "stadsnätmodellen" är ett viktigt verktyg för att både Sverige och resten av EU skall nå hela vägen fram till de högt ställda målen av bredbandstillgång för alla. Det är viktigt att kommunerna får ett starkt stöd för sin uppgift att äga och tillhandahålla digital infrastruktur i form av fibernät och upplåta dem på öppna och lika villkor för marknaden. Kommunerna har bidragit till att Sverige har ett unikt väl utbyggt bredband i stora delar av landet, som i sin tur lagt grunden till den stora konkurrensen och i förhållande till Europa i övrigt, låga slutkundspriser.

Arbetet med det nya telekompaketet har pågått sedan 2017. Kommissionen uppmärksammar de svenska kommunernas satsning på lokala stadsnät samt understryker stadsnätens stora betydelse för den snabba utbyggnaden av fiberinfrastruktur. Bland annat framhålls att de öppna stadsnäten har möjliggjort att det på den svenska marknaden finns fyra 4G-operatörer och många olika tjänstleverantörer i bredbandsnäten.

kommissionens förslag, så som det ser ut för närvarande, fokuserar på konkurrensen på slutkundsnivå. Förslaget innebär till exempel lättnad i regleringsbördan för sådana SMP-operatörer som tillämpar en "wholesale-only" modell. "wholesale-only" innebär att nättinnehavaren endast tillhandahåller tillträde till infrastrukturen (och alltså inte erbjuder slutkundstjänster) samt att tillträdet tillhandahålls på rättvisa, skäliga och icke diskriminerande villkor.

De allra flesta kommunala stadsnäten tillämpar redan eller planerar att anpassa sin verksamhet enligt en "wholesale-only" modell. Det är därför viktigt att Sverige verkar för att lättnaderna i regleringsbördan för dominerande operatörer som tillämpar en "wholesale-only" modell kvarstår oförändrat i artikel 77 i förslaget. I början av juni 2018 så godkändes telekompaketet i rådet och där efter återstår bara ett godkännande av parlamentet.

SKL: *Ställningstagande till grund för påverkan på regleringsarbete inom digitalinfrastruktur*

Kommissionen: *Den digitala inre marknaden*

Kontakt:

Dan Lems, dan.lems@skl.se, 08-452 78 54

Statsstödsregler för drifts- och investeringsstöd till regionala flygplatser

Reglerna innebär att kommuner, landsting och regioner kan göra investeringar i regionala flygplatser med upp till tre miljoner passagerare per år utan krav på att meddela kommissionen och därmed behovet att invänta förhandsbesked. Förordningen ger möjlighet att täcka driftkostnaderna för flygplatser med högst 200 000 passagerare per år, under förutsättning att vissa regler uppfylls. Kommissionen gör därmed bedömningen att dessa små flygplatser inte snedvrider konkurrensen på den inre marknaden.

SKL välkomnar reglerna som minskar den rättsliga osäkerheten och den administrativa bördan för flera svenska regionala flygplatser. Den fortsatta handläggningen av undantag med hänvisning till gruppundantagsförordningen (GBER)

på flygets område sker i samverkan med Näringsdepartementet.

Med utgångspunkt från kommissionens beslut om att inkludera driftstöd för flygplatser i GBER har regeringen anpassat förordningarna om driftbidrag till de regionala flygplatserna. De nya förordningarna gäller från och med 1 januari 2018 och innebär att Trafikverket betalar ut sitt bidrag till den kommun där flygplatsen ligger. Det är därefter ett kommunalt ansvar att se till att stödgivningen är förenlig med reglerna för statligt stöd.

För flygplatser som har under 200 000 passagerare gäller därför nu att stöd till flygplatsen ska ges med tillämpning av regelverket i GBER. Tidigare antagna SGEI-förordnanden för dessa flygplatser ska inte tillämpas.

För de flygplatser som har mer än 200 000 passagerare per år och som har fått sitt SGEI-förordnande godkänt av kommissionen (än så länge Sundsvall, Skellefteå samt Kalmar) kommer även fortsättningsvis statligt stöd betalas beviljas utifrån deras respektive godkända SGEI-förordnanden.

Kommissionen: *Den allmänna gruppundantagsförordning*

Kontakt:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Ulrika Appelberg, ulrika.appelberg@skl.se, 08-452 71 42

Vård, omsorg och folkhälsa

Hälsotillståndet i EU

EU-kommissionen presenterade i juni 2016 initiativet ”Hälsotillståndet i EU” (State of Health in the EU). Syftet var att samla internationell expertis för att öka de landspecifika och EU-övergripande kunskaperna inom hälsoområdet och stödja medlemsländerna i deras evidensbaserade beslutsfattande.

Det tvååriga initiativet, som genomförs i samarbete med OECD, European Observatory on Health Systems and Policies och medlemsländerna, omfattar fyra moment. I november 2016 publicerades OECD:s och EU-kommissionens rapport ”Health at a Glance: Europe report”.

Ett år senare, i november 2017, publicerades landspecifika ”hälsoprofiler” som OECD och European Observatory on Health Systems and Policies tagit fram i samarbete med kommissionen för att belysa varje EU-lands särdrag och utmaningar. Samtidigt presenterade kommissionen en analys som ger en kortfattad överblick och knyter ihop resultaten av nämnda rapporter med den bredare EU-agenan. Fokus i analysen ligger på övergripande policyfrågor och möjligheter till ömsesidigt lärande.

I det fjärde steget erbjuds EU-ländernas nationella myndigheter att, inom ramen för ett frivilligt utbyte, under 2018 diskutera konkreta aspekter på situationen i det egna landet med experter från OECD och European Observatory on Health Systems and Policies.

I många EU-länder är det lokala och regionala myndigheter som ansvarar för hälsosystemen. Regionkommittén antog därför, med anledning av detta initiativ, i mars 2017 ett yttrande om hälsosystemens framtida utveckling med titeln ”Integration, samarbete och resultat i fråga om hälso- och sjukvårdssystem”. Rapportör i Regionkommittén var Birgitta Sacrédeus (KD), Landstinget Dalarna och SKL bistod med expertstöd. I yttrandet framhölls bland annat vikten av att alla har tillgång till hälso- och sjukvård och behovet av att främja digital teknik, arbeta mot antibiotikaresistens och anpassa hälsosystemen till en situation där kroniska sjukdomar står för en mycket stor del av hälso- och sjukvårdens kostnader.

Kommissionen: *Information på webbplatsen*

Regionkommitténs yttrande: *Yttrandet Integration, samarbete och resultat i fråga om hälso- och sjukvårdssystem*

Kontakt:

Erik Svanfeldt, erik.svanfeldt@skl.se, 08-452 75 78

Säkerhetsmärkning av läkemedelsförpackningar

Europaparlamentet och ministerrådet antog 2011 ett direktiv (2011/62/EU) om att förhindra att förfalskade läkemedel kommer in i den lagliga distributionskedjan. Regelverket omfattar med vissa undantag alla receptbelagda läkemedel, men även vissa receptfria läkemedel.

Delar av det nya regelverket trädde i kraft 2013, medan andra delar har tagit längre tid att implementera. Exempelvis infördes 2014 en gemensam EU-logotyp för godkända nätapotek. Ett annat exempel är införandet av det nya systemet för identifiering av enskilda läkemedelsförpackningar.

I februari 2016 publicerade kommissionen en delegerad förordning (2016/161/EU) som bland annat innebär att alla EU-länder i februari 2019 måste ha infört system för säkerhetsmärkning av läkemedelsförpackningar. Alla förpackningar ska ha en unik identitetsbeteckning i form av en tvådimensionell streckkod som kan avläsas av streckkodsläsare samt en säkerhetsförsegling som ska garantera att förpackningen är obruten.

För att kontrollera läkemedlen, ska hela distributionskedjan för läkemedel digitaliseras med en gemensam databas för tillverkare, grossister, apotek och sjukhus. De nationella databaserna binds samman via en europeisk ”hub”.

Ett omfattande arbete pågår nu både inom medlemsländerna och på EU-nivå med att sätta system för säkerhetsmärkning som lever upp till de nya bestämmelserna. I Sverige skrev Läkemedelsindustriföreningen, Föreningen för generiska läkemedel, Läkemedelshandlarna, Läkemedelsdistributörsföreningen och Sveriges apoteksförening skrev 2013 under en gemensam avsiktsförklaring (en så kallad Memorandum of Understanding) om bildande och styrning av ett gemensamt intressentstyrt verifikationsystem för läkemedel i Sverige. I juni 2016 bildades den ickevinstdrivande föreningen e-VIS (e-Verifikation i Sverige) för att bygga upp och driva det svenska verifikationsystemet. Ett motsvarande arbete sker även på europeisk nivå inom ramen för European Medicines Verification Organisation (EMVO).

SKL deltar i arbetet med att införa det nya systemet i Sverige. Förutom dialog med förbundets medlemmar i syfte att skapa samsyn i frågan, för SKL kontinuerliga diskussioner med e-VIS och andra aktörer som påverkas av direktivet. Läkemedelsverket kom i mars 2018 med en vägledning om

tillämpningen bland annat beträffande sjukvårdshuvudmännens ansvar för utcheckning av läkemedel och var detta kan ske. Genom European Hospital and Healthcare Federation (HOPE) deltar förbundet även i arbetet på europeisk nivå.

Europaparlamentet och Ministerrådet: *Direktiv*

Kommissionen: *Delegerad förordning*

EMVO: *Webbplats*

e-VIS: *Webbplats*

Kontakt:

Susanna Eklund, susanna eklund@skl.se,

08-452 75 23

Europeiska referensnätverk (ERN)

EU-kommissionen bedriver ett arbete med att inrätta europeiska referensnätverk (ERN) för vårdgivare och kompetenscentra i EU-länderna. Syftet är att främja högspecialiserad sjukvård inom framför allt områden där resurserna är knappa och diagnoserna sällsynta.

En utlysning av europeiska referensnätverk skedde i mars 2016. Vårdgivare inom högspecialiserad vård fick då möjlighet att inom ramen för två ansökningsomgångar anmäla intresse av att delta. Under hösten 2016 inleddes arbetet med att bedöma ansökningarna, varefter beslut om vilka nätverk som skulle etableras och medlemskap i dessa fattades av en särskild styrelse där alla EU:s medlemsländer är representerade. I mars 2017 lanserades 24 nätverk inom olika medicinska områden som omfattar mer än 900 högspecialiserade enheter vid över 300 sjukhus i 26 medlemsländer. Från Sverige deltar 30 enheter vid fem universitetssjukhus i 21 av 24 nätverk. Planer finns på att både utlysa nya nätverk och ge fler vårdgivare möjlighet att ansluta sig till befintliga nätverk. En ny utlysning vad gäller medlemskap i ERN är planerad till början av 2019.

SKL är positivt till ERN och annat europeiskt hälso- och sjukvårdssamarbete som sker inom ramen för medlemsländernas rätt att själva bestämma hur hälso- och sjukvården ska utformas, organiseras och finansieras.

Kommissionen: *Europeiska referensnätverk (ERN)*

Kontakt:

Ulrika Vestin, ulrika.vestin@skl.se, 08-452 75 64

Rätt och felaktig antibiotikaanvändning

Antibiotikaresistens är ett växande globalt hot och en betydande samhällelig och ekonomisk börda. Inom EU beräknas den årligen orsaka 25 000 dödsfall och ekonomiska förluster på 1,5 miljarder euro. Kommissionen har därför arbetat med att bekämpa antibiotikaresistens sedan slutet av 1990-talet.

I juni 2017 antog kommissionen en ny handlingsplan mot antibiotikaresistens. Handlingsplanen bygger på den så kallade One health-modellen och omfattar insatser för både människor och djur, men beaktar även miljöns roll för utveckling och spridning av antibiotikaresistens.

Fram till mars 2019 organiserar kommissionen workshops i Madrid, Köpenhamn, Prag, Zagreb, Stockholm och Sofia om förebyggande och kontroll av antibiotikaresistens. Dessa workshops riktar sig till tjänstepersoner från folkhälso-, veterinär- och livsmedelsproducerande sektorer i alla EU-länder.

Den 5 april 2018 släppte Health Action International (HAI) en rapport om orsaker till felaktig användning av antibiotika i Europa. Den onödiga användningen av antibiotika och snabba tillväxten av antibiotikaresistens är en allmänt känd kris och ett hot mot global hälsa, utveckling och hållbarhet. Den bakomliggande orsaken till antibiotikaresistens är utan tvekan den övergripande volymen antibiotikaanvändning och generellt felaktig antibiotikaanvändning, som påverkas av flera sammanhängande faktorer. I dokumentet presenteras och beskrivs utvalda huvudorsaker till felaktig användning av antibiotika i Europa, med inriktning på allmänheten och vårdgivare samt förslag till ett antal initiativ som, om de genomförs, kan förbättra den nuvarande situationen.

Sverige spelar sedan länge en internationellt ledande roll i arbetet mot antibiotikaresistens och ingår i ministeralliansen "The Alliance of Champions" som Sverige tillsammans med Storbritannien initierade 2015.

Sveriges regering har gett Vetenskapsrådet i uppdrag att inrätta ett tioårigt nationellt forskningsprogram om antibiotikaresistens. Syftet är att främja forskning om nya antibiotika och öka kunskapen om hur antibiotikaresistens kan motverkas. Vetenskapsrådet är värd för Joint Programming Initiative on Antimicrobial Resistance, JPIAMR. Sekretariatet koordinerar forskningsprogram och internationella utlysningar och stödjer

samarbeten för att överbrygga kunskapsbrister om antibiotikaresistens. Folkhälsomyndigheten och nationella arbetsgruppen Strama har sökt resurser i via JPIAMR tillsammans med 15 aktörer i 10 länder för att stimulera arbetet med nationella riktlinjer i Europa.

I Norden finns en expertgrupp, Nordic One Health Group, med inriktning antibiotikaresistens, som från Sverige representeras av Jordbruksverket, Folkhälsomyndigheten, Läkemedelsverket och Livsmedelsverket.

Folkhälsomyndigheten och Jordbruksverket har lett arbetet med att ta fram en ny handlingsplan mot antibiotikaresistens för 2018–2020. Bakom planen står 25 myndigheter och organisationer som ingår i en nationell samverkansgrupp mot antibiotikaresistens. Handlingsplanen utgår från regeringens strategi för arbetet mot antibiotikaresistens och omfattar hälso- och sjukvård, folkhälsa, den yttre miljön, djurhållning, veterinärmedicin, livsmedel och forskning.

SKL är en av 25 myndigheter och organisationer som inom ramen för informationskampanjen "Skydda antibiotikan" arbetar tillsammans för att ge råd och kunskap om val i vardagen. SKL stödjer dessutom arbetet med nationella arbetsgruppen Strama som arbetar för rationell antibiotikaanvändning och för patientens rätt till bästa infektionsbehandling i en sjukvård som motverkar antibiotikaresistens.

Infektionsverktyget är ett nationellt it-stöd för att dokumentera, lagra och återkoppla information om vårdrelaterade infektioner (VRI) och antibiotikaanvändning. En satsning sker på bättre uppföljning av vårdrelaterade infektioner i Infektionsverktyget tillsammans med Folkhälsomyndigheten. Ett arbete pågår också med nationella sammanställningar från Infektionsverktyget i syfte att följa upp VRI och användning av antibiotika på nationell nivå, jämföra med andra länder och följa upp fördelningen i Sverige, det vill säga geografiska skillnader.

Kommissionen: *Handlingsplan mot antibiotikaresistens, Riktlinjer för återhållsam användning av antimikrobiella medel inom humanmedicin*

Skydda antibiotikan: *Webbplats*

Strama: *Webbplats*

Kontakt:

Agneta Andersson, agneta.andersson@skl.se,

08-452 76 56

Innehållsdeklarationer på alkoholhaltiga produkter

En debatt har förts under flera år om huruvida alkoholhaltig drycker även fortsättningsvis ska undantas från EU:s förordning 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna. Det innebär att alkoholfri öl och läsk måste ha innehållsdeklaration, men inte öl, vin, spritdrycker eller drycker som är en blandning av läsk och en alkoholhaltig dryck. Drycker med över 1,2 procent alkohol har varit undantagna deklarerat av näring- och ingrediensinformation sedan EU:s första märkningsdirektiv, som publicerades 1979.

Argument för att ta bort undantaget och att reglerna om innehållsdeklarationer ska omfatta även alkoholdrycker, är att innehållsdeklarationer kan bidra till att minska skadlig alkoholkonsumtion och att konsumenterna har rätt att veta vad dryckerna innehåller för näring, ämnen och kalorier.

Inom bryggerinäringen har många redan hört sammat detta och kompletterat informationen på etiketterna. Vinproducenterna däremot anser att det räcker med att information finns tillgänglig online. Och spritindustrin hävdar att kaloriinformation ska tillhandahållas "per glas" och inte per 100 ml, vilket är det som för närvarande gäller för alla andra drycker i hela Europa.

Regionkommittén uppmanade i ett yttrande 2017 EU:s institutioner att förbättra alkoholmärkningen på EU-nivå och att inkludera alkoholförpackningar i befintliga lagar. Regionkommittén betonade att konsumenterna har rätt att veta vad produkter innehåller för att kunna göra informerade val.

Paraplyorganisation European Alcohol Policy Alliance och The Standing Committee of European Doctors är mycket kritiska till industrins självreglering och ovilja att bidra till att minska den skadliga alkoholkonsumtionen inom EU. Det är även konsumentorganisationen European Consumer Organisation och Europaparlamentet som efterfrågar regler för märkning.

År 2017 publicerade EU-kommissionen en rapport i vilken det slogs fast att det inte finns någon objektiv orsak till att alkoholprodukter är undantagna från den här regleringen. Kommissionen överlät, trots detta, åt alkoholindustrin att själv ta fram ett förslag. Den 12 mars 2018 presenterade alkoholindustrin ett förslag om märkning som ger

producenterna stort handlingsutrymme. Kommissionen överväger att granska tillgängliga alternativ och hälsokommissionär Vytenis Andriukaitis har visat sitt stöd för stramare reglering.

SKL är för en restriktiv alkoholpolitik och stödjer det statliga alkoholmonopolet.

SKL: Artikel

Kommissionen: Rapport

Ministerrådet: Rådets slutsatser

Regionkommittén: Yttrande

Kontakt:

Filippa Myrbäck, filippa.myrback@skl.se, 08-452 75 27

Förslag till förordning om utökad samarbete kring utvärdering av läkemedel och medicinteknik

EU-kommissionen lämnade i januari 2018 ett förslag till en ny förordning om utvärdering av medicinsk teknik som syftar till ökat samarbete mellan medlemsländerna. Förslaget till ny förordning behandlas nu i ministerrådet och Europaparlamentet som måste komma överens för att förordningen ska träda i kraft.

Syftet med förordningen är att undanröja hinder på den inre marknaden genom att skapa förutsägbarhet för företag och enhetliga krav på dokumentation. Det ska också motverka dubbelarbete och ge en långsiktighet i EU-samarbetet på detta område.

Förslaget till förordningen innebär att kliniska utvärderingar av medicinsk teknik, så kallad HTA (health technology assessment), ska göras unionsgemensamt. Utvärderingarna omfattar klinisk effekt och säkerhet som sätts i relation till annan tillgänglig behandling av sjukdomstillståndet. När förordningen är implementerad omfattas alla nya läkemedel som är föremål för EU-gemensamt godkännande, samt vissa medicintekniska produkter och diagnostika. Icke-kliniska HTA-analyser, exempelvis hälsoekonomiska, etiska eller organisatoriska, föreslås fortsatt göras på nationell nivå.

När en unionsgemensam utvärdering genomförs, måste medlemsländerna använda denna som beslutsunderlag och får inte göra egna kliniska HTA-analyser av samma teknik.

Unionsgemensamt framtagna HTA-utvärderingar ska utgöra beslutsunderlag när nya metoder ska införas i sjukvården. I flera landsting och regioner genomförs idag HTA-analyser av nya metoder. Två myndigheter, Tandvårds- och läkemedelsförhållningsverket samt Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, har också i uppdrag att göra sådana. Förslaget kan innebära en besparing av resurser till detta arbete, men kan också komma att minska flexibiliteten i de nationella utvärderingar som gäller till exempel hälsoekonomi som ändå behöver göras.

SKL har till Socialdepartementet, Regionkommittén och svenska ledamöter i Europaparlamentet framfört att det är positivt att unionsgemensamma kliniska HTA-analyser utvecklas och menar att sådana kan innebära ett stöd till hälso- och sjukvården. Det finns behov av väl underbyggda kunskapsunderlag inför beslutsfattande inom hälso- och sjukvården och enhetlighet i kraven på vad företagen som tillhandahåller medicinsk teknik behöver redovisa.

SKL motsätter sig dock att det ska vara obligatoriskt att använda gemensamt framtagna kliniska HTA-analyser, eftersom det måste finnas utrymme för anpassning till lokala sammanhang och det innebär en risk att nationella och regionala processer för införande av nya medicinska metoder påverkas, till exempel tar längre tid, eller att de gemensamma analyserna inte är relevanta för svenska förhållanden. SKL har också framfört att den föreslagna förordningen skulle få en direkt påverkan på hälso- och sjukvården och att detta perspektiv inte är tillräckligt belyst i förslaget.

Kommissionen: *Förslag till förordning*

Kontakt:

Sofie Alverlind, sofie.alverlind@skl.se, 08-542 76 16

Inre marknaden och konkurrensfrågor

Arbetet med EU:s regelverk för statsstöd

EU:s regler om statligt stöd har under de senaste åren moderniserats. De nya reglerna som trätt i kraft i svensk lag innebär nya krav på transparens, former för offentliggörande, årlig rapportering och registerföring av stöd.

Den modernisering av statsstödsregler som genomförts på EU-nivå ställer tydliga krav på den lokala nivån. Kommuner, landsting och regioner behöver exempelvis bättre redovisa sina överväganden kring varför vissa finansieringsåtgärder vidtas och på vilken grund de är förenliga med EU:s regler om statligt stöd. När det gäller investeringar i infrastruktur och konkurrensmässiga förutsättningar för luftfarten kommer tillämpningen av de nya reglerna att spela en central roll. Detsamma gäller tillämpningen av EU:s rättsliga regelverk för det som är av allmänt intresse.

Moderniseringen av reglerna har omfattat både förändrade bestämmelser om handlägningsprocessen och nya materiella regler i riktlinjer för olika sektorer. En viktig nyhet gäller hur kommissionen övervakar stödgivning i medlemsländerna. Något förenklat kan man säga att för vissa mindre stöd,

exempelvis till viss finansiering av utbyggnad av bredband, stöd till innovation samt främjande av kultur och kulturarv, gäller en förenklad form av övervakning i efterhand. Större stöd, som kan antas snedvrída konkurrensen, ska på samma sätt som tidigare anmälas till kommissionen för en granskning innan en utbetalning får göras.

Tillämpningen av regelverket för statligt stöd har sektorsvis inverkan på den lokala nivåns utrymme för offentlig finansiering av verksamheter som ligger nära det som i dessa sammanhang betecknas som "ekonomisk verksamhet".

Till stöd för kommuner, landsting och regioner har regeringen under Upphandlingsmyndigheten inrättat en enhet som kan ge råd och vägledning i bedömningen av vad som kan utgöra statligt stöd och vilka handlägningsåtgärder som behöver vidtas. Myndighetens uppdrag är att ge vägledning till kommuner, landsting och regioner med fokus på bostadsförsörjning och bostadsmarknaden, särskilt när det gäller kommunernas bostadsförsörjning på svaga bostadsmarknader där det finns en rad frågor som rör möjligheterna att ge offentligt ekonomiskt stöd.

Den allmänna gruppundantagsförordningen

Den allmänna gruppundantagsförordning (kommissionens förordning 651/2014) – också kallad GBER kan tillämpas på statligt stöd under åren 2014–2020. Förordningens tillämpningsområde är omfattande. Målet är att snabba upp handläggningen av stöd som främjar den ekonomiska tillväxten och konkurrenskraften. Men också att flytta tyngdpunkten i kommissionens tillsyn över statligt stöd till de stöd som mest snedvrider konkurrensen. Förordningens tillämpningsområde har därför utvidgats med kommissionens förordning (2017/1084).

Stöd som uppfyller förutsättningarna i gruppundantagsförordningen kan beviljas utan förhandsgodkännande från kommissionen. Sammanfattande information om en stödordning eller ett stöd för de ändamål som omfattas av förordningen ska sändas till kommissionen inom 20 arbetsdagar efter att stödåtgärden har trätt i kraft. Anmälningarna skickas via Näringsdepartementet.

Kommissionen publicerar den sammanfattade informationen på sin webbplats, och medlemsstatens myndigheter ska publicera en text om stödåtgärden på internet. Kommissionen kontrollerar i efterhand att gruppundantagsförordningens bestämmelser iakttagits.

SKL fortsätter, bland annat via sitt medlemskap och engagemang i paraplyorganisationerna CEMR och CEEP, att bevaka utvecklingen och synliggöra de problem som statsstödsreglernas praktiska tillämpning kan ge upphov till i olika sektorer.

Kommissionen: *Modernisering av statsstödsreglerna*

Kontakt:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Migration, integration och mänskliga rättigheter

Prioriterad fråga 2018 – Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

EU:s gemensamma asylsystem

EU-kommissionen lade fram ett förslag på ett nytt gemensamt asylsystem 2016. För mer information om kommissionens förslag på migrationsområdet se ”På gång inom EU” våren 2017 och hösten 2017. Förslaget innehåller sju rättsakter varav fem har kommit så långt i processen att de är klara för förhandlingar mellan rådet och parlamentet:

- › Skyddsgrundsförordningen
- › Reviderat mottagandedirektiv
- › EU-gemensamt system för vidarebosättning
- › Reviderad Eurodac-förordning
- › Reviderad förordning för det europeiska stödkontoret för asylfrågor (EASO)

De övriga två har medlemsstaterna inte lyckats enas kring:

- › Asylprocedurförordningen
- › Revidering av Dublinförordningen

Den fråga det råder störst motsättningar kring är vilken medlemsstat som ska ansvara för att handlägga en asylansökan, vilket regleras av Dublinförordningen. Kommissionens förslag skulle innebära en jämnare fördelning av de asylsökande mellan medlemsstaterna något som bland annat Ungern, Polen, Tjeckien och Slovakien (Visegradländerna) har motsatt sig. Planen var att enas om ett gemensamt förslag under Bulgariens ordförandeskap, men då det fortfarande råder stor splittring mellan medlemsstaterna i frågan nåddes ingen framgång. Den nationella valutgången i några av medlemsstaterna, t.ex. Slovenien och Italien, lär inte göra det lättare att enas i frågan som rör hur de asylsökande ska fördelas mer rättvist mellan medlemsstaterna.

Europaparlamentet har däremot lyckats nå en kompromiss och är redo för förhandlingar med rådet. Deras förslag skiljer sig något från kommissionens (för mer information se ”På gång inom EU” våren 2018).

Om frågan om ett gemensamt asylsystem kommer att prioriteras under Österrikes ordförandeskap återstår att se.

Asylmottagandet i EU

Cirka 650 000 personer ansökte om asyl i EU under 2017, motsvarande siffra från 2016 var 1,2 miljoner asylsökande.¹

Under 2017 kom ca 172 000 till Europa via Medelhavet och hittills i år har drygt 40 000 kommit den vägen företrädesvis till Grekland, Italien och Spanien.²

Antalet personer som kommit via Turkiet är fortfarande markant lägre än vad som var fallet före det avtal som träffades mellan EU och Turkiet 2016. Men sedan i mars i år har en betydande ökning skett, både vad gäller antalet personer som anländer till de grekiska öarna, 9 349 hittills under 2018 och via landgränsen 6 108. Vilket är nio gånger fler än under samma period 2017. Situationen som helhet anses mer stabil längs den västra Balkanruten, men ett ökat antal migranter genom Albanien, Montenegro och Bosnien och Hercegovina har rapporterats under de senaste månaderna.³

Antalet migranter som anländer längs den västra Medelhavs-ruten har fortsatt att stiga. Hittills i år har ca 15 000 personer kommit till Spanien vilket är betydligt fler än under motsvarande period 2017.⁴

Asylmottagandet i Sverige 2017

I Sverige sökte 25 666 personer asyl under 2017, av dessa var 1 336 ensamkommande barn. Majoriteten av de asylsökande kom från Syrien, cirka 20 procent, därefter följer Irak, Eritrea och Afghanistan.

Prognos för Sverige 2018: Under 2018 väntas 23 000 personer söka asyl i Sverige varav 1 500 ensamkommande barn.⁵

Aktuellt

I Sverige har den inre gränskontrollen förlängts fram till och med den 11:e november 2018.

Not. 1. Eurostat

Not. 2. UNHCR 2018-06-19

Not. 3. Pressmeddelande från kommissionen om den europeiska migrationsagendan

Not. 4. UNHCR 2018-06-19

Not. 5. Migrationsverkets prognos från 2018-05-02

EU:s migrationsarbete utanför unionen

EU fortsätter att arbeta med att erbjuda alternativ till så kallad ”irreguljär” migration. Detta sker bland annat genom att stödja den Internationella organisationen för migration, IOM, som under 2018 har hjälpt ca 6 200 personer att återvända från Libyen till sina respektive hemländer.

EU stödjer även UNHCR:s arbete med att evakuera personer med asylskäl från Libyen till Niger för vidarebosättning till Europa. Hitintills har 1 152 personer flyttats till Niger varav 108 har vidarebosatts till Sverige, Frankrike och Schweiz.

Tjugo medlemsstater har lovat att ta emot över 50 000 flyktingar för vidarebosättning, varav 4 252 vidarebosättningar redan ägt rum. Sverige har en överenskommelse med UNHCR om att ta emot 5 000 kvotflyktingar för vidarebosättning per år.

Fondmedel på migrationsområdet

I kommissionens förslag till ny flerårsbudget för perioden 2021-2027 föreslås ökning av anslaget för migration och gränsförvaltning. Totalt är anslaget 355 miljarder kronor för perioden fram till 2027. Det innebär nästan en tredubbling jämfört med dagens nivå på 132 miljarder kronor.

Enligt kommissionens förslag så ska en ny fond skapas, Fond för integrerad gränsförvaltning, vars syfte bland annat är att säkra EU:s yttre gränser. En förstärkning av den yttre gränsbevakningen ses som nödvändigt för att kunna återgå till Schengensamarbetet som innebär öppna gränser inom EU.

En ny asyl- och migrationsfond föreslås vidare där medel bland annat öronmärks för snabbare återvändande av dem som får avslag på sin asylansökan, och snabbare integration för de som får stanna. Under 2017 genomfördes endast 36,6 procent av alla beslut om återvändande i EU.

Långsiktiga integrationsinsatser föreslås läggas inom ramen för den europeiska socialfonden.

Kontakt:

Lotta Dahlerus, lotta.dahlerus@skl.se, 08-452 73 70

Arbetet med våldsbejakande extremism i Sverige och i EU

Sverige har sedan 1 januari 2018 inrättat Centrum mot våldsbejakande extremism (CVE) vid Brottsförebyggande rådet (Brå). Centret är tänkt att utgöra ett långsiktigt kunskapsnav och har i uppdrag att stärka och stödja lokal samverkan i syfte att förebygga våldsbejakande extremism. CVE har också en stödfunktion för yrkesverksamma och är till för att stödja kommuner och myndigheter på lokal nivå som behöver kunskapsstöd i att förebygga våldsbejakande extremism.

Kommunernas uppgift i detta arbete är att arbeta förebyggande och motverka att människor dras till våldsbejakande extremism.

SKL har ett nära samarbete med CVE. SKL och CVE ska tillsammans ta fram olika typer av stöd, bland annat en handbok och juridiskt stöd gällande uthyrning av lokaler. SKL har under 2018 haft en stor konferens med inriktning på hur man gör lokala lägesbilder när det gäller våldsbejakande extremism och ännu en konferens planeras till hösten 2018.

SKL: *Brottsförebyggande*

Kommissionen: *Meddelande om åtgärder för att bekämpa radikaliserings, Säkerhetsagendan, EU-strategi för att bekämpa terrorism, Nätverk för förebyggande av radikaliserings*

Regeringen: *Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism*

Regionkommittén: *Yttrande om våldsbejakande extremism*

Kontakt:

Malin Svanberg, malin.svanberg@skl.se, 08-452 71 43

Greta Berg, greta.berg@skl.se, 08-452 79 58

Jämställdhet och likabehandlingsfrågor

Prioriterad fråga 2018 – Förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare

Inom ramen för kommissionens initiativ till en europeisk pelare för sociala rättigheter presenterades i slutet av april 2017 ett direktivförslag om förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare. Initiativet omfattar en lagstiftande och en icke-lagstiftande del. Direktivförslaget som presenterades innebär höjda och nya minimistandarder för föräldra- och pappaledighet samt för ledighet för vård av anhörig. Kommissionen vill framförallt skapa bättre möjligheter och incitament för män att ta ut föräldraledighet. Direktivförslaget ska ersätta kommissionens tillbakadragna förslag från 2008 om en revision av direktivet om mödraledighet och direktivet om föräldraledighet. Sistnämnda direktiv grundas på de europeiska parternas självständiga ramavtal i frågan, som på parternas begäran genomfördes genom ett direktiv. Arbetsmarknadens parter tillfrågades, i enlighet med fördraget, om de var villiga att inleda förhandlingar om mödraledighet, föräldraledighet, pappaledighet, ledighet för vård av anhörig och/eller flexibla arbetsformer, innan kommissionen presenterade sitt direktivförslag. Förhandlingar kom inte till stånd mellan parterna.

Målen för det nya direktivförslaget från 2017 är desamma som för kommissionens färdplan från 2015.

Förslaget innehåller bland annat följande delar:

- › Alla arbetande pappor ska kunna ta ledigt i minst 10 arbetsdagar i samband med att barnet föds.
- › Minst 4 månader per förälder kan inte överlåtas mellan föräldrarna. Föräldrar kan ta ut ledighet under flexibla former (heltid, deltid eller uppdelat). Föräldrar kan ta ut ledighet tills barnet fyllt 12 år.
- › Alla som arbetar ska ha rätt att ta ledigt fem dagar per år för att ta hand om allvarligt sjuka eller omsorgsberoende släktingar.

Alla förvärvsarbetande föräldrar med barn upp till 12 år samt anhörigvårdare med omsorgsberoende släktingar får rätt att ansöka om följande flexibla arbetsformer: förkortad arbetstid, flexibel arbetstid samt flexibilitet gällande arbetsplats.

Pappaledigheten, föräldraledigheten och anhörigvården föreslås kompenseras med betalning (lön) eller tillräcklig ersättning (sjukpenningnivå) som minst bör motsvara vad den berörda arbetstagen skulle få vid sjukskrivning.

Den icke-lagstiftande delen i kommissionens initiativ innehåller bland annat förslag om att EU kan ge stöd till medlemsländerna för att vidta åtgärder som säkerställer att det finns tillgänglig vård och omsorg samt stödjande åtgärder för att minska skatte- och bidragsregler som hindrar kvinnor från att arbeta mer. Andra förslag handlar

om prioriteringar i EU-finansiering, medvetandehöjande åtgärder, utbyte av god praxis, ökad övervakning och uppföljning, inklusive genom den europeiska planeringsterminen samt förbättrad datainsamling på EU-nivå.

SKL:s styrelse har tagit ställning till direktivförslaget genom ett remissvar till Arbetsmarknadsdepartementet. SKL är positivt till initiativ som syftar till jämställdhet mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden. Förbundet anser att ett jämställt uttag av föräldraledigheten är avgörande för ett jämställt arbetsliv. Men det behövs ett bredare grepp för att möta utmaningarna med balansen mellan arbete och privatliv snarare än ytterligare reglering på EU-nivå. SKL framhåller vikten av ett holistiskt perspektiv på kvinnors och mäns förutsättningar på arbetsmarknaden, bland annat vikten av välfärds- och omsorgstjänster för att möjliggöra kvinnors och mäns jämlika deltagande på arbetsmarknaden. Förbundet förordar europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området framför detaljreglerad lagstiftning. Uppföljning av socialpolitiska mål kan lämpligen ske genom den europeiska planeringsterminen. Frågor om betald ledighet ska inte regleras på EU-nivå utan faller under nationell befogenhet. Den svenska arbetsmarknadsmodellen där arbetsmarknadens parter ansvarar för lönebildningen måste värnas. SKL anser att kommissionens insatser istället för ny lagstiftning bör fokusera på att säkerställa implementering och efterlevnad av existerande europeisk lagstiftning.

kommissionens förslag har behandlats i rådet och i parlamentet. Rådets förhandlingsposition innebär nya minimistandarder som är mindre omfattande än kommissionens förslag, medan parlamentets position stödjer och vill gå längre än vad som föreslås i kommissionens förslag. Förhandlingar mellan kommissionen, rådet och parlamentet startar i höst. Enighet måste uppnås för att förslaget ska kunna antas.

SKL: SKL:s yttrande

Kommissionen: *Direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU*

Kontakt:

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58
Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52
Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Uppnå Barcelonamålen – En hörnsten för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och för bättre balans arbetsliv-privatliv mellan förvärvsarbete föräldrar

Tillgänglig, prisvärd och högkvalitativ barnomsorg är avgörande för att kvinnor, och även män, med omsorgsansvar ska kunna delta på arbetsmarknaden. Hög kvalitet på utbildning och omsorg i tidig barndom är också viktiga verktyg för att ta itu med eventuella sociala brister för barn och är bra för barns kognitiva och sociala utveckling från tidig ålder, menar en ny rapport från EU-kommissionen om de så kallade Barcelonamålen.

Barcelonamålen innebär att 33 procent av barnen i åldrarna 0–tre år och 90 procent av barnen i åldern tre år till den obligatoriska skolåldern har tillgång till barnomsorg. Dessa mål antogs 2002 av Europeiska rådet och utgör en avgörande del av EU-kommissionens strategi för att kvinnor ska kunna delta fullt ut på arbetsmarknaden. Barcelonamålen är fortfarande mycket relevanta för att främja jämställdhet.

Trots att EU:s medlemsländer i genomsnitt har uppnått målet om tillgång till barnomsorg för 33 procent av barnen 0–3 år, har endast 12 medlemsländer nått målet individuellt; i sju medlemsländer har mellan 33–49 procent av barnen tillgång till barnomsorg och i fem länder har 50 procent eller mer barnomsorg. I kvarstående 16 medlemsländer har färre än 33 procent tillgång till barnomsorg och 10 medlemsländer har färre än 25 procent i den yngsta åldersgruppen barnomsorg.

Barcelonamålen för barn från tre år till skolåldern har inte uppnåtts. År 2016 deltog 86,3 procent av barnen i barnomsorg eller förskola. Målet nåddes av 12 medlemsländer och de återstående 16 hade inte nått målet.

Sverige har uppnått Barcelonamålen för barn 0–tre år och tre år till skolåldern.

Offentliga utgifter spelar en viktig roll när det gäller tillgång och kvalitet på barnomsorgen. Hur stor del av BNP som används till barnomsorg varierar avsevärt över hela EU. Den är högst i Sverige, Danmark, Frankrike och Bulgarien. Inriktningen på åldersgrupper varierar. I vissa länder är fokus främst på barnomsorg för barn från tre till den skolpliktiga åldern.

Sysselsättningsmålen i Europa 2020 är 75 procent sysselsättningsgrad för kvinnor och män. De har ännu inte uppnåtts för kvinnor och stora skillnader i sysselsättningsgrad kvarstår mellan kvinnor och män. Omsorgsansvar är det främsta

orsaken till kvinnors låga deltagande på arbetsmarknaden, menar rapporten och beräknar förlusten för EU till 370 miljarder Euro per år i missade inkomster.

Kommissionen: *Barcelonamålen*

Kontakt:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Emil Broberg ny talesperson för jämställdhetsfrågor i CEMR och konferens i Bilbao

Emil Broberg är ny ordförande i den europeiska samarbetsorganisationen CEMR:s Standing Committee for Equality och har också utsetts till talesperson för CEMR i jämställdhetsfrågor.

I uppdraget att vara talesperson i jämställdhetsfrågor för CEMR ingår att lyfta fram jämställdhetsfrågor ur ett lokalt och regionalt perspektiv i Europa. Emil Broberg kommer att representera CEMR:s Standing Committee on Equality of Women and Men in Local Life i dialogen med europeiska och internationella institutioner, civilsamhällets organisationer och på olika högnivåmöten. Kommitténs uppgifter består bland annat i att följa upp hur den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet på lokal och regional nivå, den så kallade CEMR-deklARATIONEN, genomförs.

– CEMR:s jämställdhetsdeklARATION är grunden för vårt arbete att uppnå jämställdhet på lokal och regional nivå i Europa. CEMR:s Policy Committee har antagit ett positionspapper och en handlingsplan för de kommande åren, som tydligt visar hur vi ska fortsätta utveckla arbetet. Syftet är att stärka jämställdhetsarbetet inom CEMR och dess nationella organisationer och att stärka CEMR:s ställning i förhållande till EU:s institutioner. Jag ser mycket fram emot att få ta en aktiv roll i detta arbete, säger Emil Broberg, 3:e vice ordförande Sveriges Kommuner och Landsting.

Uppdraget som talesperson och kommittéordförande gäller under perioden juni 2018–december 2020. Emil Broberg är, förutom 3:e vice ordförande för SKL, gruppledare för Vänsterpartiet i Region Östergötland.

Emil Broberg tillträdde som ordförande och talesperson vid en konferens som CEMR arrangerade i Bilbao, Spanien, den 11–13 juni. Konferensens tema var Equality, Diversity & Inclusion. Konferensen sammanförde medlemsorganisationer, förtroendevalda och tjänstepersoner, kommuner och regioner, civilsamhällets organisationer och

forskning för att dela erfarenheter och idéer kring jämställdhet, mångfald och integration. Jönköpings kommun, Malmö stad, Stockholms stad stadsdelsförvaltning Enskede-Årsta-Vantör, Region Värmland samt SKL presenterade sina erfarenheter.

SKL: *Den Europeiska deklARATIONEN för jämställdhet på lokal och regional nivå*

CEMR: *Gender Equality Position Paper and Action Plan*

Kontakt:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Dominique Faymonville, dominique.faymonville@skl.se,

08-452 71 04

Kommissionens handlingsplan för att angripa löneskillnader mellan kvinnor och män

Enligt kommissionen har löneskillnaderna mellan kvinnor och män inte minskat de senaste åren. De har istället stagnerat vid en skillnad på 16 procent per timme. Därför presenterar kommissionen en handlingsplan för 2018–2019 i åtta punkter för att åtgärda löneklyftan mellan kvinnor och män. Handlingsplanen ska bland annat leda till:

- ▶ att principen om lika lön respekteras mer genom att man undersöker om man kan ändra jämställdhetsdirektivet,
- ▶ att man löser omsorgsproblemet genom att uppmana Europaparlamentet och EU-länderna att snabbt anta förslaget om balans mellan arbete och privatliv från april 2017,
- ▶ att man krossar glastaket genom att finansiera projekt som ska förbättra könsfördelningen på alla nivåer i företagen och att man uppmuntrar regeringarna och arbetsmarknadens parter att förbättra könsfördelningen inom beslutsfattandet.

I samband med handlingsplanen har kommissionen publicerat en utvärdering av 2014 års rekommendation om hur man kan förstärka principen om lika lön genom att synliggöra löneskillnaderna mellan kvinnor och män.

Kommissionen: *Handlingsplanen och utvärderingen av 2014 års rekommendation*

Kontakt:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Digitalisering och utbildning

Den digitala inre marknaden

Den digitala inre marknaden har central betydelse för Europas ekonomi, sysselsättning och tillväxt, en fullt utvecklad digital inre marknad erbjuder alla sektorer i samhället stora möjligheter. EU-kommissionen har under 2018 satt starkt fokus på digitaliseringen, vilket blev extra tydligt i det förslaget till ny långtidsbudget som kommissionen presenterade under våren. Förslaget innehåller ett omfattande digitalt program med investeringar på 9,2 miljarder euro på superdatorer, AI, cybersäkerhet, digital kompetens och transformation av samhället och ekonomin. Budgeten innebär också ökade anslag till innovations- och forskningsprogrammet Horizon 2020 samt att den digitala delen av Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF) får förnyade anslag. Budgeten ska förhandlas med rådet och parlamentet och SKL bevakar medlemmarnas intressen i förhandlingarna.

Webbtillgänglighetsdirektivet och eIDAS

Under våren låg mycket fokus på införandet av den nya dataskyddsförordningen (GDPR) men redan under hösten kommer ytterligare två direktiv träda i kraft med påverkan på den digitala verksamheten i kommuner, landsting och regioner.

Enligt förslag ska en ny svensk lag om tillgänglighet till digital offentlig service träda i kraft den 1 januari 2019. Lagen genomför EU-direktivet om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer. Lagen kommer medföra att offentlig sektor och de som finansieras av offentliga medel enligt lag kommer att behöva uppfylla en rad tillgänglighetskrav på sina webbplatser och appar. Lagen innebär bland annat att webbsidor behöver anpassas till rådande standard (WCAG 2.0 AA) och att en funktion för tillgänglighetsutlåtande om webbplatser behöver utformas. En tillsynsmyndighet kommer att tillsättas och denna myndighet kommer att kunna meddela behov av åtgärder för myndigheter som har tillgänglighetsbrister på sina webbplatser.

Den 29 september 2018 träder EU-förordningen eIDAS i kraft vilket innebär att det då är obligatoriskt för offentliga myndigheter att tillåta inloggning även med utländska e-legitimationer som uppfyller vissa krav. Lagkravet omfattar de digitala tjänster som inom landet erkänner e-legitimationer vid vissa tillitsnivåer, vilket ungefär motsvarar alla tjänster där man loggar in med exempelvis BankID eller Mobilt BankID. Notera att eIDAS-förordningen även gäller för offentliga digitala tjänster som inte har några målgrupper i utlandet.

Förslag för en europeisk datadriven ekonomi

I slutet av mars presenterade kommissionen en revidering av PSI-direktivet som reglerar hur myndigheter bör tillgängliggöra sina offentliga data för vidareutnyttjande. Förslaget riktar in sig på tre huvudområden: dynamisk data, ersättningsnivåer och tillgänglighet av forskningsdata. Ambitionen är att bredda omfånget av direktivet till att också innehålla transport, vatten och energi och ökar därmed tillämpningsområdet för offentliga företag i dessa sektorer. Kommissionen presenterade i april ett meddelande med fler förslag till åtgärder för att skapa en gemensam europeisk datadriven ekonomi som också innehåller policy kring datadelning från den privata industrin och åtgärder för att ta bort hinder för ett fritt flöde av data som inte är personuppgifter. SKL bevakar under hösten kommuner, landsting och regioners intressen i förhållande till dessa förslag.

Single Digital Gateway

Kommissionen har även lagt lagförslag om inrättande av en gemensam digital ingång för att tillhandahålla information, förfaranden, hjälp och problemlösningstjänster online för privatpersoner och företag. Gränssnittet ska ge EU:s medborgare och företag centraliserad tillgång till den information de behöver för att kunna utnyttja sina rättigheter till fri rörlighet inom EU och få åtkomst till onlineförfaranden. Förhandlingar pågår fortfarande om lagtextens utformande men SKL ser anledning att under hösten bevaka och bedriva påverkansarbete kring i vilken omfattning kommunala förfaranden kommer att beröras av lagförslagen.

SKL: Digitalisering, eIDAS

Kommissionen: Program för ett digitalt Europa, Europeisk datadriven ekonomi, Digital Single gateway

Post- och telestyrelsen: Riktlinjer webbtillgänglighetsdirektivet

Regeringskansliet: Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet

Kontakt:

Maria Samén, maria.samen@skl.se, 08-452 76 81

Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel fortsätter

EU-direktivet om e-fakturerings vid offentlig upphandling implementeras nu i medlemsstaterna. I juni 2018 antog riksdagen den nya lagen om elektronisk fakturerings till följd av offentlig upphandling. EU-direktivet innebär att alla upphandlande myndigheter och enheter ska kunna ta emot elektroniska fakturor som överensstämmer med den nya europeiska standarden för e-fakturerings. Den svenska lagen går längre då den även innebär att leverantörer till offentlig sektor ska skicka elektroniska fakturor som överensstämmer med den europeiska standarden om inte annan standard avtalats.

Lagen omfattar alla inköp som görs från den 1 april 2019. När köp är baserat på ramavtal gäller det för fakturor som utfärdats till följd av upphandlingar som påbörjats efter ikraftträdandet 1 april 2019.

Den nya standarden är nu klar. Den publicerades i Official Journal den 17 oktober 2017. Inom ramen för Open PEPPOL finns nu en implementering av denna standard och som benämns PEPPOL BIS Billing 3. Denna rekommenderas för användning i Sverige.

I allt fler europeiska länder implementeras PEPPOL, som är ett koncept för infrastruktur för informationsutbyte inom och mellan medlemsländerna inom området elektroniska inköp. I Sverige rekommenderas PEPPOL:s infrastruktur samt ett antal handelsmeddelanden för e-handel i offentlig sektor.

När det gäller elektronisk offentlig upphandling finns bestämmelser om ingivande av anbud elektroniskt enligt upphandlingsdirektiven som nu är implementerade till svensk lag som gäller sedan januari 2017. När det gäller stöd för e-upphandling finns på europeisk nivå bland annat EU-kommissionens expertgrupp med representanter från alla medlemsländer som ska främja införandet av e-upphandling (EXEP). Gruppen arbetar kunskapsbyggande och ger råd kring tolkningsfrågor av direktivet avseende e-relaterade delar, införande, interoperabilitet och standarder. Från Sverige deltar representanter från Finansdepartementet och SKL. Flera rapporter har publicerats på kommissionens webbplats (DG GROW).

SKL: e-handel och e-upphandling

Kommissionen: e-upphandling

Övrigt: CEN, SFTI, OpenPEPPOL, SIS

Kontakt:

Kerstin Wiss Holmdahl, kerstin.wiss.holmdahl@skl.se, 08-452 79 87

Ny agenda för kultur

I maj 2018 presenterade EU-kommissionen en ny europeisk agenda för kultur. Agendan har fokus på kulturens kraft och roll för social sammanhållning och hållbarhet genom delaktighet i kulturlivet, konstnärers rörlighet och skydd av kulturarv. Kommissionen vill också stödja arbetstillfällen och tillväxt i den kreativa och kulturella sektorn genom att stärka konstarna och kulturen i utbildning, lyfta fram viktiga kunskaper och förmågor samt uppmuntra till innovation inom området. Dessutom vill kommissionen stärka internationella kulturella relationer genom att använda konst och kulturområdets potential i högre grad i processer för hållbar utveckling och fred.

Agendan består av fem dimensioner: en social, en ekonomisk, en med fokus på externa relationer, en med särskilt fokus på kulturarv och en om konst, kultur och digitalisering – Digital4Culture. Kommissionen menar att den nya agendan ska genomföras genom samarbete med medlemsstaterna och andra intressenter som civilsamhälle och internationella partner. Agendan ska bland annat implementeras genom OMC-metoden (Open Method of Coordination). Under hösten 2018 förväntas olika initiativ med anledning av agendan att tas upp och kommissionen förbereder då även nästa arbetsplan för kultur som ska börja gälla 2019.

SKL bevakar att lokala och regionala självstyret på det kulturpolitiska området inte riskerar att begränsas samt att lokala och regionala erfarenheter och perspektiv ska tillvaratas i högre utsträckning i relevanta OMC-grupper.

Utöver den nya agendan för kultur har kulturarvsfrågorna en framskjuten roll i EU:s arbete på kulturområdet, det märks inte minst inom Regionkommitténs ärenden. SKL bevakar att frågor som rör kulturarvet har en realistisk syn på dess roll för identitetsskapande och sammanhållning inom EU samt att kulturarvsfrågor inte används för att exkludera eller osynliggöra olika grupper vilket kan vara en risk i det samtida Europa. SKL har i sitt kulturpolitiska positionspapper tagit ställning för att det offentliga kulturstödet bör värna yttrandefrihet, individens frihet samt bidra till att vi skapar ett samhälle där alla människors lika värde respekteras och ges utrymme. Det gäller inte minst ramar för definitioner av vad som skall betraktas som kulturarv.

Under hösten förväntas Regionkommittén behandla förslagen om Creative Europe program och Building a Stronger Europe: the role of youth, education and culture policies.

Kommissionen: *En ny europeisk agenda för kultur*

SKL: *Kulturpolitisk positionspapper*

Kontakt:

Louise Andersson, louise.andersson@skl.se, 08-452 74 22

Utveckling av skola, yrkesutbildning, högre utbildning och det livslånga lärandet

Möjligheterna till god utbildning genom livet är en avgörande faktor för att säkra demokrati, välstånd och en god välfärd för alla. Det är en strategisk fråga för samtliga områden som EU arbetar med. Därför sker ett omfattande samarbete för att utveckla utbildning, yrkesutbildning och ett livslångt lärande inom EU.

De senaste åren har man arbetat med att samla ihop och förnya de åtgärderna som sker inom EU så att de kan utgöra ett stöd för hur EU:s medlemsländer kan stärka strategiska färdigheter för såväl medborgarnas som samhällets utveckling. Några initiativ på detta område är En ny kompetensagenda för Europa och Modernisering av skolor och högre utbildning. Under våren har även Regionkommittén behandlat ett yttrande över att stärka den europeiska identiteten genom utbildning och kultur.

EU-programmet Erasmus + som består av olika delar som främjar mobilitet och samarbete inom hela utbildningssystemet samt ungdoms och idrottsfrågor har varit en framgångssaga sedan de första stipendierna introducerades 1987 och över nio miljoner studenter, lärlingar och volontärer har fått del av de olika program som funnits sedan dess. I nästa långtidsbudget föreslås en fördubbling av medlen för Erasmusprogrammet, till 30 miljarder euro 2021–2027. Av dessa föreslås 26 miljarder avsättas till utbildning, tre miljarder till ungdomsfrågor och 500 miljoner till idrott.

De olika delarna i En ny kompetensagenda för Europa

Syftet med kompetensagendan är att ta tillvara och utveckla Europas mänskliga kapital. Nya, och förbättrade åtgärder genomförs inom följande områden:

- › En kompetensgaranti för att ge vuxna med kort utbildning möjlighet att stärka sina förmågor inom läsförståelse, matematik samt digital kompetens. Detta ska genomföras bland annat genom ett förbättrat utbildningsutbud för vuxna och validering.
- › Det Europeiska ramverket för kvalifikationer (EQF) har förändrats för att anpassas till hur utbildning och arbetslivet har förändrats sedan den första versionen antogs. Medlemsländernas nationella ramverk (NQF) förväntas anpassas efter den nya rekommendationen framöver. Det svenska ramverket beskrivs på SeQF.se
- › För att stärka samverkan mellan utbildning, den offentliga sektorn och näringslivet har en Koalition för digital kompetens och digitala arbetstillfällen lanserats, som bland annat ska arbeta för att minska den digitala klyftan som finns på dagens arbetsmarknad.
- › Flera åtgärder för att stärka arbetskraften genomförs, bland annat genom satsningar på yrkesutbildning och stöd för tredjelands-medborgare som arbetar i EU.
- › Förändringar inom Europass i syfte att stärka lärlingsutbildningarna och öka rörligheten för lärlingar.
- › En rekommendation för att kunna följa examinerade genom arbetslivet.
- › Ett nytt förslag för nyckelkompetenser i skolan där dessa aktualiseras utifrån ny kunskap och nya bedömningar presenterades i början av 2018.
- › Analys och spridning av goda exempel när det gäller anställning av spetskompetens i olika länder.
- › Modernisering av skolor och högre utbildning.

Kommissionen: *Aktuellt om En ny kompetensagenda för Europa*

Kommissionen: *Rekommendation om nyckelkompetenser för livslångt lärande*

Kommissionen: *Digital Education Action plan*

Kontakt:

Bodil Båvner, bodil.bavner@skl.se, 08-452 77 6

Svenska delegationen i Regionkommittén

Europeiska regionkommittén är ett rådgivande organ med uppgift att bedöma EU:s lagstiftning och politik ur ett lokalt och regionalt perspektiv. Kommittén består av 350 ledamöter och 350 suppleanter som alla är folkvalda i kommuner och regioner i EU:s 28 medlemsländer.

Sverige företräds av 12 ledamöter och 12 ersättare. Alla svenska ledamöter arbetar i ett av Regionkommitténs sex utskott. Markerade politiker (*) är ordinarie ledamöter. SKL ger administrativt och sakkunnigt stöd till den svenska delegationen. Ledamöterna är även adjungerade i SKL:s sakberedningar.

CIVEX-utskottet

Utskottet för medborgarskap, styresformer, institutionella frågor och yttre förbindelser. Aktuella frågor under hösten är bland annat EU:s utvidgning, bekämpande av desinformation online samt inrättande av asyl och migrationsfonden. CIVEX har också fått en ny svensk ledamot, Carina Nilsson (S) från Malmö stad.

COTER-utskottet

Utskottet för territoriell sammanhållningspolitik och EU:s budget. Aktuella frågor under hösten är bland annat EU:s nya långtidsbudget, rationalisering av genomförandet av TEN-T, fonden för ett sammanlänkat Europa, europeiska socialfonden plus samt vägars säkerhet och automatiserad rörlighet.

Camilla Janson (S)*
Upplands-Bro kommun

Jelena Drenjanin (M)*
Huddinge kommun

Ulrika Landergren (L)*
Kungsbacka kommun

Ilmar Reepalu (S)*
Delegationsordförande
Malmö stad

Åsa Ågren
Wikström (M)
Umeå kommun

Carina Nilsson (S)*
Malmö stad

Anders Knape (M)*
Vice-delegationsordförande
Karlstads kommun

Tomas Riste (S)*
Landstinget Värmland

ECON-utskottet

Utskottet för ekonomisk politik. Aktuella frågor som utskottet behandlar under hösten är finansiering av hållbar tillväxt, investEU, strategin för den inre marknaden samt beskattning av den digitala ekonomin.

Paul Lindquist (M)*
Stockholms läns landsting

Erik Pelling (S)
Uppsala kommun

Krister Andersson (S)
Västra Götalandsregionen

NAT-utskottet

Utskottet för naturresurser och hälsa. Aktuella frågor under hösten är europeiska havs- och fiskerifonden och en ny giv för konsumenterna.

Ewa-May Karlsson (C)*
Vindelns kommun

Birgitta Sacrédeus (KD)
Region Dalarna

Marie Sällström (S)
Landstinget Blekinge

Xamuel Gonzalez
Westling (V)
Hofors kommun

ENVE-utskottet

Utskottet för miljö, klimatförändringar och energi. Aktuella frågor under hösten är bland annat EU:s plaststrategi och direktiv om plast för engångsbruk samt minimikrav för återanvändning av vatten.

Agneta Granström (MP)*
Region Norrbotten

Carl Johan Sonesson (M)
Region Skåne

Jonny Lundin (C)
Härnösands kommun

Glenn Nordlund (S)
Örnsköldsviks kommun

SEDEC-utskottet

Utskottet för socialpolitik, utbildning, sysselsättning, forskning och kultur. Aktuella frågor under hösten i SEDEC kommer bland annat vara digital utbildning, europeiska arbetsmyndigheten, Horisont Europa, samt Erasmus.

Yoomi Renström (S)*
Ovanåkers kommun

Alexander Wendt (M)*
Region Blekinge

Mohamad Hassan (L)
Uppsala kommun

Marie-Louise
Rönmark (S)
Umeå kommun

SKL:s ledamöter i CEMR

SKL är medlem i de europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, CEMR. Organisationen bedriver ett systematiskt påverkansarbete gentemot EU:s lagstiftning och främjar samarbete mellan sina medlemmar. SKL företräds av fyra ledamöter i CEMR:s beslutande organ, Policy Committee. Carola Gunnarsson är CEMR:s talesperson för sammanhållningspolitiken. Ilmar Reepalu är CEMR:s talesperson för urbana frågor. I CEMR:s globala motsvarighet, UCLG, är Lena Micko ledamot och Anders Knape ersättare.

Ledamöter

Lena Micko (S)
SKL:s ordförande
Linköpings kommun

Ilmar Reepalu (S)
Ordförande, SKL:s
internationella beredning
Malmö stad

Anders Knape (M)
SKL:s 2:e vice ordförande
Karlstads kommun

Carola Gunnarsson (C)
SKL:s styrelse
Sala kommun

Ersättare

Anders Henriksson (S)
SKL:s 1:a vice ordförande
Landstinget i Kalmar län

Emil Broberg (V)
SKL:s 3:e vice ordförande
Region Östergötland

Elisabeth Unell (M)
SKL:s styrelse
Västerås stad

Ulrika Landergren (L)*
Kungsbacka kommun

Svenska delegationen i CLRAE

Europarådet arbetar för att främja demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Kongressen för lokala och regionala myndigheter (CLRAE) är en del av Europarådet och arbetar med dessa frågor på lokal och regional nivå. CLRAE ansvarar för övervakningen av hur konventionen om kommunalt självstyre tillämpas i medlemsstaterna.

Sverige företräds av sex ledamöter och sex suppleanter som alla är folkvalda i svenska kommuner, landsting och regioner.

Ledamöter

Yoomi Renström (S)
Delegationsordförande
Ovanåkers kommun

Anders Knape (M)
Vice delegationsordförande
Ordförande, Lokala kammaren
Karlstads kommun

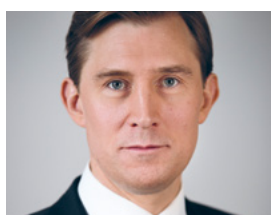
Johan Rocklind (S)
Gnesta kommun

Thomas Andersson (C)
Region Jämtland Härjedalen

Inger Linge (M)
Ekerö kommun

Henrik Fritzon (S)
Region Skåne

Ersättare

Amelie Tarschys Ingre (L)
Lidingö stad

Inger Schörling (MP)
Gävle kommun

Henrik Hammar (M)
Örkelljunga kommun

Ella Bohlin (KD)
Stockholms läns landsting

Cecilia Dalman Eek (S)
Göteborg stad

Jens Sjöström (S)
Stockholms läns landsting

Du har väl inte missat vår nya rapport EU i lokalpolitiken 2018?

EU i lokalpolitiken 2018 är en uppdaterad version av vår populära rapport från 2010 med samma namn. Den svarar på den uppmärksammade frågan, hur stor påverkan EU har på den verksamhet som bedrivs i kommuner, landsting och regioner? Undersökning visar att ungefär hälften av dagordningspunkterna på en fullmäktigedagordning påverkas direkt eller indirekt av EU. Dessutom innehåller rapporten två nya delar: dels exempel på våra medlemmars EU-relaterade arbete, dels en handbok i påverkansarbete för kommuner, landsting och regioner. Rapporten kan beställas eller laddas ned gratis från SKL:s webbutik.

SKL: *EU i lokalpolitiken 2018*

Kontakt:

Karin Flordal, karin.flordal@skl.se, 08-452 78 34

Kristin Ivarsson Lantz, kristin.ivarsson@skl.se, 08-452 77 33

Mänskliga Rättigheter i din kommun: Europarådets program för interkulturella städer.

Europarådets program för interkulturella städer (ICC) vill inrätta ett svenskt nätverk av interkulturella städer och kommuner i Sverige. Arbetet är viktigt och med ett större svenskt ICC-nätverk skulle svenska deltagare ges mer inflytande över programmet och dess utformning, samt kunna utbyta erfarenheter med andra partners i Europa och världen. Därför uppmanas intresserade kommuner att delta.

Interkulturella städer (ICC) är ett kapacitetsbyggande politiskt utvecklingsprogram som genomförs av Europarådet. Det är ett stöd till städer och kommuner över hela Europa för att utforma politik och strategier baserade på mångfald och inkludering. Programmet hjälper att mobilisera politiska ledare, tjänstepersoner, yrkesverksamma, företag och det civila samhället för att omforma stadspolitiken. Det syftar också till att göra kommunala tjänster mer effektiva och att engagera medborgarna i att skapa en förståelse för samhällets mångfald.

Medlemmar av Europarådets ICC-nätverk har åtagit sig att arbeta för inkluderande samhällen genom integration av grupper med olika etnisk och religiös bakgrund. Olika praktiska verktyg har utarbetats inom programmet för att underlätta för kommunernas arbete mot fördomar och diskriminering, för interkulturell dialog och bildandet av inkluderande städer samt utbyte av god praxis och gemensamma standarder.

Ett stort antal huvudstäder och mindre städer i Europa är redan medlemmar av ICC-nätverket. Västerås och Botkyrka är hittills de enda svenska medlemmarna av detta nätverk. Nedan hittar du mer information om nätverket och hur din kommun kan delta.

Europarådet: *Europarådets program för interkulturella städer (ICC)*

Kontakt:

Dominique Faymonville, 08-452 71 04, Dominique.Faymonville@skl.se

Irena Guidikova, irena.guidikova@coe.int

Ordlista

A

Acquis communautaire

Franskt begrepp som syftar på hela EU:s regelverk, det vill säga medlemsstaternas gemensamma skyldigheter och rättigheter.

Amsterdamfördraget

EU-fördrag som undertecknades 1997 och trädde i kraft den 1 maj 1999. Det innehåller tillägg och ändringar av de fördrag som utgör grunden för EU.

B

Befogenhetsfördelning

Fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna delas in i tre typer:

1. Delade befogenheter (vanligast): Både EU och medlemsstaterna har rätt att stifta lagar inom ett visst område.
2. Exklusiva befogenheter för EU: Medlemsstaterna har oåterkalleligen av sagt sig alla möjligheter att agera.
3. Stödjande befogenheter: EU kan endast samordna och uppmuntra medlemsstaternas agerande. Principerna om subsidiaritet och proportionalitet styr ansvarsfördelningen så att denna indelning respekteras.

Beslut

Ett beslut är en rättsakt som till alla delar är bindande för dem det är riktat till. Det kan vara riktat direkt till en eller flera medlemsstater, till enskilda företag eller till individer.

Brexit

Folkomröstningen om Storbritanniens medlemskap i EU (engelska: United Kingdom European Union membership referendum, 2016) var en rådgivande brittisk folkomröstning gällande om Storbritannien ska stanna kvar i eller lämna EU. Alternativet för att lämna EU kallades även "Brexit" ("British Exit"). Alternativet för att stanna kvar kallades för "Bre-main" ("British Remain"). Omröstningen genomfördes den 23 juni 2016 och resulterade i att lämna-sidan vann med 51,9 procent röstandel.

Bästa praxis

Ett sätt för regeringarna att effektivisera politiken inom EU är att se efter vad som pågår i övriga medlemsstater och vad som fungerar bäst. Sedan kan de ta till sig denna "bästa praxis" och anpassa den till sina egna nationella och lokala sammanhang.

C

Coreper

Coreper står för franskans Comité des représentants permanents, det vill säga Ständiga representanternas kommitté. I Coreper förbereds de ärenden som tas upp på rådets möten.

CLRAE

The Congress of Local and Regional Authorities (CLRAE) är en del av Europarådet vars roll är att främja lokal och regional demokrati och stärka det lokala och regionala självstyret. Inom Europarådet är det CLRAE som ansvarar för övervakningen av hur Europakonventionen om kommunal självstyrelse tillämpas i medlemsstaterna. CLRAE består av 648 ledamöter som alla är folkvalda i kommuner och regioner i Europarådets 47 medlemsstater. Sverige företräds av sex ledamöter och sex suppleanter.

D

Direktiv

Rättsakt som är riktad till medlemsstaterna och bindande vad gäller de mål som ska uppnås och tidpunkter för dessa. Medlemsstaterna beslutar själva vad som ska göras för att föreskrifterna i direktivet ska uppfyllas.

Dubbel majoritet

Dubbel majoritet är det antal röster som krävs i rådet för att ett beslut ska antas när frågor behandlas. Dubbel majoritet definieras som minst 55 procent av rådets medlemmar vilka ska företräda minst 15 medlemsstater som tillsammans omfattar minst 65 procent av unionens befolkning.

E**EES**

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet består av EU:s medlemsstater samt Island, Norge och Liechtenstein. EES-avtalet innebär huvudsakligen att EU:s regler för den inre marknaden med fri rörlighet över gränserna för varor, personer, tjänster och kapital ska gälla i alla 31 länder.

Enhällighet

Termen enhällighet innebär att alla medlemsstater i rådet måste vara överens för att ett förslag ska kunna antas. Eftersom detta försvårar beslutsprocessen i en union med 28 länder gäller nu regeln om enhällighet endast på särskilt känsliga områden, som beskattning och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Europa 2020-strategin

Europa 2020-strategin antogs 2010 och är EU:s strategi för ökad ekonomisk tillväxt, jobb och välfärd i EU:s medlemsstater och i helhet. Strategin syftar till att skapa smart, hållbar tillväxt för alla.

Europaparlamentet

EU:s enda direkt folkvalda institution. Europaparlamentet har gradvis fått utökad makt och beslutar i dag tillsammans med rådet i lagstiftningsfrågor på de flesta områden. Parlamentet antar också budgeten och kontrollerar kommissionen politiskt. Europaparlamentet består av 751 ledamöter utsedda för fem år genom direkta val i medlemsstaterna. Sverige har 20 platser. Varje medlemsstat ska företräddas av högst 96 och minst 6 ledamöter.

Europarådet

Europarådet är inte någon EU-institution, utan en mellanstatlig organisation med säte i Strasbourg. Europarådet strävar bland annat efter att värna de mänskliga rättigheterna, främja den kulturella mångfalden i Europa och bekämpa samhällsproblem som främlingsfientlighet och intolerans.

Europeiska centralbanken (ECB)

Europeiska centralbanken etablerades 1998 och är baserad i Frankfurt. Banken sköter penningpolitiken för de 19 medlemsstater som ingår i euroområdet. Dess huvuduppgift är att upprätthålla prisstabiliteten i euroområdet och genomföra den europeiska valutapolitiken, som fastställs av Europeiska centralbankssystemet (ECBS).

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK)

Ett av EU:s remissorgan vars ledamöter representerar civilsamhället. Kommittén har 350 ledamöter. Sverige representeras av företrädare från bland andra Svenskt Näringsliv, LRF och fackförbunden.

Europeiska gemenskapen (EG)

EG upprättades genom Romfördraget 1957, främst för att skapa en gemensam marknad utan inre gränser. EG var tidigare den del av EU-samarbetet som rymde politik för bland annat transporter, konkurrens, fiske och jordbruk, energi och miljö. Med Lissabonfördraget ersattes och efterträddes EG av EU.

Europeiska kommissionen

Den institution som representerar och försvarar hela EU:s intressen. Kommissionen har ensamrätt på att lägga fram nya lagförslag och handlingsprogram och ansvarar för att Europaparlamentets och rådets beslut genomförs. Den består av en ledamot från varje medlemsstat. Ordförande är för närvarande luxemburgaren Jean-Claude Juncker. Ledamöterna beslutar kollektivt men har olika ansvarsområden. Mandatperioden är fem år. Efter varje val till Europaparlamentet ska en ny kommission utses.

Europeiska ombudsmannen

Europeiska ombudsmannen inrättades 1992 för att trygga en god och öppen förvaltning i EU-institutionerna. Ombudsmannen tar emot klagomål från EU-medborgare och juridiska personer i medlemsstaterna gällande bristfällig förvaltning vid EU:s institutioner eller organ (utom domstolarna).

Europeiska rådet

Europeiska rådet består av en ordförande, EU:s stats- eller regeringschefer samt kommissionens ordförande. Dess huvudsakliga uppgift är att dra upp politiska riktlinjer för EU:s utveckling. Europeiska rådet möts minst fyra gånger per år. Dess möten kallas informellt för toppmöten. Europeiska rådets ordförande väljs för en period av två och ett halvt år.

Europeiska terminen

En årligen återkommande sexmånadersperiod när medlemsstaternas budget och strukturpolitik ska granskas så att oförenligheter och framväxande obalanser kan upptäckas. Tanken är att stärka samordningen i det skede då viktiga budgetbeslut ännu är under behandling.

Europeiska unionens domstol

Består dels av domstolen med 28 domare och nio generaladvokater, dels den så kallade tribunalen (tidigare kallad förstainstansrätten) med 28 domare, alla utsedda för sex år på förslag från medlemsstaterna. EU-domstolen tolkar EU-rätten och lämnar förhandsavgöranden om reglernas innebörd på begäran av nationella domstolar. Den dömer i mål mellan medlemsstaterna, mellan EU:s institutioner, mellan EU och medlemsstaterna samt mellan EU och medborgarna. Domstolens utslag är bindande.

Europeiska unionens råd

Europeiska unionens råd är även informellt känt som ministerrådet. Denna institution består av medlemsstaternas ministrar, eller deras företrädare. Sammansättningen varierar med sakfrågorna. Rådet sammanträder regelbundet för att fatta detaljbeslut och anta EU-lagar. Som huvudregel måste rådet och Europaparlamentet vara överens för att EU ska kunna anta lagar.

F

Fördjupade samarbeten

Ett arrangemang där minst nio medlemsstater samarbetar inom ett visst område, medan övriga EU-länder ännu inte kan eller vill ansluta sig i det skedet. De medlemsstater som står utanför har emellertid rätt att få ansluta sig senare om de så önskar.

Fördrag

När Europeiska kol- och stålgemenskapen skapades 1951 innebar det startsignalen för mer än 50 års utarbetande av europeiska fördrag. Sedan dess har närmare 20 fördrag undertecknats. Vissa har tillfört ändringar i ursprungstexten, medan andra gett upphov till nya texter. De viktigaste fördragen är:

- ✦ Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG-fördraget, EG-fördraget eller Romfördraget) 1958

- ✦ Europeiska enhetsakten 1987
- ✦ Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget eller Maastrichtfördraget) 1993
- ✦ Amsterdamfördraget 1999
- ✦ Nicefördraget 2003
- ✦ Lissabonfördraget 2009

När man talar om "fördragen" syftar det på fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och fördraget om Europeiska unionens funktions sätt (EUF-fördraget) i deras lydelse enligt Lissabonfördraget.

Förordning

Rättsakt i EU-rätten som gäller alla medlemsstater, företag, myndigheter och medborgare. Förordningar gäller som lag direkt i EU-länderna såsom de är skrivna, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser i medlemsstaterna.

G

Grönbok

En grönbok är ett dokument som kommissionen offentliggör för att stimulera till diskussion i en särskild fråga. Genom en grönbok uppmanas berörda parter (organisationer och enskilda) att delta i en debatt om förslagen i grönboken. Ibland ligger den som grund för förslag till lagstiftning som sedan presenteras i en vitbok.

H

Harmonisering

Harmonisering innebär att bringa nationella lagar i överensstämmelse med varandra. Syftet är oftast att ta bort nationella hinder för den fria rörligheten för arbetstagare, varor, tjänster och kapital. EU ser till att medlemsstaternas regler ställer likartade krav på medborgarna och att vissa minimikrav införs i varje land. Harmonisering kan också innebära att man samordnar nationella tekniska regler så att det går att handla fritt med varor och tjänster inom EU. Det innebär att medlemsstaterna erkänner varandras regler för säkra produkter.

I

Inre marknaden

EU-ländernas gemensamma marknad sedan 1992, med fri rörlighet över gränserna för personer, varor, tjänster och kapital.

K**Kommissionen**

Se Europeiska kommissionen.

L**Lissabonfördraget**

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 och medför ändringar i EU-fördraget och EG-fördraget (döps om till EUF-fördraget). Det nya fördraget innebär bland annat att Europeiska rådet väljer en permanent ordförande och att unionen utser en person som ska föra unionens talan i utrikespolitiska frågor. De nationella parlamenten får möjlighet att granska vissa nya förslag från kommissionen och skicka tillbaka dem för omarbetning om de skulle bryta mot subsidiaritetsprincipen, det vill säga att beslut ska fattas på lägsta effektiva nivå.

Fördraget ses av SKL som ett steg framåt för den lokala och regionala nivån i EU. För första gången erkänns den lokala och regionala självstyrelsen i fördragen. Tidigare har subsidiaritetsprincipen enbart gällt mellan EU och medlemsstaterna, men nu inkluderas även lokal och regional nivå. Kommissionen ska också ta större hänsyn till vilka konsekvenser ett lagförslag kan få på lokal och regional nivå. Regionkommittén har fått en tyngre roll och en möjlighet att gå till EU-domstolen om subsidiaritetsprincipen inte följts eller om kommittén inte har konsulterats i frågor där den skulle ha blivit tillfrågad.

Lissabonstrategin

Lissabonstrategin gick ut på ”att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi med fler och bättre arbetstillfällen” till 2010. EU:s nya tillväxt- och sysselsättningsstrategi Europa 2020-strategin antogs 2010.

Lojalitetsprincipen

Innebär att varje medlemsstat ska vidta alla de åtgärder som krävs för att uppfylla de förpliktelser som följer av fördragen eller av åtgärder som en EU institution har vidtagit.

M**Maastrichtfördraget**

Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) undertecknades 1992 i Maastricht och trädde i kraft 1993. Fördraget skapade strukturen med tre pelare och utökade därmed EU:s befogenheter till att gälla polissamarbete, straffrättsligt samarbete samt en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Från att ha varit en ekonomisk gemenskap blev det nu en politisk union med ett nyinrättat medborgarskap.

Medbeslutandeförfarandet

Se Ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Meddelande

Dokument som kommissionen ger ut. Det finns flera olika sorter. I ett tolkningsmeddelande ger kommissionen sin syn på hur exempelvis ett direktiv ska appliceras.

Medlemsstat

Länderna som är med i EU kallas ”medlemsstater”. Begreppet jämföras ofta med deras regeringar. I EU finns 28 medlemsstater: Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Tyskland, Estland, Grekland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Malta, Nederländerna, Österrike, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Finland, Sverige, Kroatien och Storbritannien (i EU går landet under benämningen Förenade kungariket).

Mellanstatlighet

Mellanstatlighet innebär att beslutsmakten stannar hos medlemsstaterna och att enhällighet krävs för beslut. Inom EU fattas besluten i exempelvis säkerhets- och försvarsfrågor uteslutande genom mellanstatliga överenskommelser. Dessa mellanstatliga beslut fattas vid rådets möten eller på högsta nivå av medlemsstaternas stats- och regeringschefer i samband med Europeiska rådets möten.

Ministerrådet

Se Europeiska unionens råd.

N

Nicefördraget

EU-fördrag som antogs i Nice i december 2000 och trädde i kraft i februari 2003. Fördraget medförde en ny maktfördelning mellan medlemsstaterna för att anpassa EU till utvidgningen; antalet kommissionärer minskades från 30 till 25, användning av omröstning med kvalificerad majoritet utökades och ny röstvägning inom rådet infördes.

O

Ordförandeskap

Ordförandeskapet i rådet roterar och innehas av en medlemsstat under sex månader. Landet ska se till att rådets arbete flyter smidigt.

Österrike innehar ordförandeskapet under hösten 2018 och Rumänien under våren 2019. Sverige var ordförandeland andra halvåret 2009 och första halvan av 2001.

Ordinarie lagstiftningsförfarandet

Huvudregeln för att fatta beslut i EU. Kommissionen lägger förslag och Europaparlamentet och rådet måste sedan vara överens för att beslutet ska kunna antas. Detta gick innan Lissabonfördraget trädde i kraft under benämningen ”medbeslutande-förfarandet”.

P

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen reglerar EU:s befogenheter, alltså vad EU-institutionerna får göra. Enligt principen får institutionerna endast vidta åtgärder om det är nödvändigt för att uppnå målen i fördragen. Agerandets omfattning ska således stå i proportion till målet. När EU kan använda olika metoder som ger samma effekt ska den metod som ger medlemsstaterna och EU-medborgarna störst frihet väljas.

R

Rapportör

I Europaparlamentet utses en föredragande, informellt kallad ”rapportör”, för varje lagstiftningsärendet eller initiativ. Föredragandens förslag diskuteras, ändras och antas genom omröstning i utskottet innan plenarsessionen. Debatten och omröstningen i parlamentet sker utifrån betänkandet. Systemet med ”rapportörer” finns även i ReK och EESK.

Rekommendationer

Rättsakter som utfärdas av rådet eller kommissionen och som, till skillnad från andra rättsakter, inte är rättsligt bindande.

Refit

Refit (Regulatory Fitness and Performance Programme) är kommissionens program om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat. Målet är att förenkla EU-lagstiftningen och minska kostnaderna för att följa den.

Regionkommittén (ReK)

Regionkommittén inrättades 1992 genom Maastrichtfördraget och påbörjade sin verksamhet 1994. Det är ett rådgivande organ som ger lokala och regionala myndigheter inflytande över EU:s beslutsprocess. ReK består av 350 politiker från lokal och regional nivå, utsedda av rådet för en period om fem år. Ledamöterna ska vara valda företrädare för ett lokalt eller regionalt organ eller vara politiskt ansvariga inför en vald församling. Sverige har tolv ordinarie ledamöter och tolv ersättare.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen rådfrågar ReK i frågor som rör regionala och lokala intressen. Kommittén ska rådfrågas på ett stort antal områden, så som bland annat ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, sysselsättning, socialpolitik, transeuropeiska nät, energi och telekommunikation, utbildnings- och ungdomsfrågor, kultur, miljö, folkhälsa och transporter. ReK kan även avge yttranden på eget initiativ.

Rådet

Det finns tre olika europeiska organisationer med ordet ”råd” i namnet: Europeiska unionens råd (ministerrådet), Europeiska rådet och Europarådet. Oftast avses dock ministerrådet när man talar om rådet.

Rättsakter

Med rättsakter avses de instrument som EU-institutionerna kan använda för att utföra sina uppgifter enligt fördragen och i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen. Följande rättsakter finns:

- ✦ Förordningar: bindande i alla delar och direkt tillämpliga i alla medlemsstater, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser.

- Direktiv: bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås. Direktivet måste införlivas med medlemsstaternas nationella rätt, och medlemsstaterna har utrymme att bestämma exakt hur det ska införlivas.
- Beslut: bindande i alla delar och riktar sig till en särskild person, ett företag eller en medlemsstat.
- Rekommendationer och yttranden: är inte rättsligt bindande, utan snarare ett slags viljeyttringar.

S

Sammanhållningspolitik

EU:s övergripande regionalpolitik som syftar till att minska ekonomiska och sociala skillnader mellan regionerna i EU. Sammanhållningspolitiken ska bidra till att stärka gemenskapen och att harmonisera utvecklingen i EU samt till att stärka EU:s konkurrenskraft gentemot omvärlden. Åtgärderna består av program och fonder, så kallade struktur- och investeringsfonder.

Sociala dialogen

EU:s sociala dialog är samarbetet mellan kommissionen och arbetsmarknadens parter på EU-nivå. Inom dialogen sker en mängd olika aktiviteter som samråd, projekt, gemensamma yttranden och överenskommelser av olika slag. Arbetsgivare och fack kan också sluta ramavtal i olika frågor. Ramavtalen kan antingen genomföras av parterna och dess medlemmar själva (så kallade autonoma avtal), eller genom EU-direktiv på parternas gemensamma begäran.

Struktur- och investeringsfonder

Poster i EU:s budget som är EU:s viktigaste verktyg för att genomföra sammanhållningspolitiken. De viktigaste är Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF).

Subsidiaritetsprincipen

Innebär att EU:s beslut ska fattas på den politiska nivå som kan ta ett så effektivt beslut så nära medborgarna som möjligt. Unionen ska med andra ord inte fatta några beslut (utom i frågor som den ensam ansvarar för) om inte åtgärder på EU-nivå är effektivare än åtgärder på nationell, regional eller lokal nivå.

T

Toppmöte

Europeiska rådets möten kallas ibland informellt för EU-toppmöten, eftersom de samlar medlemsstaternas stats- och regeringschefer.

Tredjeland

Detta begrepp betyder i EU-sammanhang ett land som inte är medlem i EU.

U

Utskott

Europaparlamentet har 20 utskott för att förbereda sitt arbete inför plenarsammanträdena. Huvuddelen av parlamentets lagstiftningsarbete sker i utskotten, som är uppdelade på ämnesområden. Parlamentet kan dessutom vid behov tillsätta underutskott, tillfälliga utskott och undersökningskommittéer. Regionkommittén har sex utskott.

Utvidgning

När nya länder blir medlemmar i EU talar man om en "utvidgning". EU:s medlemsantal har gått från de sex länder som grundade gemenskapen – Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland – till de 28 medlemsstater den har idag genom följande utvidgningar:

- 1973: Danmark, Irland och Storbritannien
- 1981: Grekland
- 1986: Portugal och Spanien
- 1990: Förna Östtyskland
- 1995: Finland, Sverige och Österrike
- 2004: Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern
- 2007: Bulgarien och Rumänien
- 2013: Kroatien

V

Vitbok

kommissionens vitböcker är dokument med förslag till åtgärder inom ett speciellt område. Ibland föregås de av en grönbok vars syfte är att inleda en debatt på EU-nivå. Om Europaparlamentet och rådet är positiva till en vitbok kan den leda till vidare initiativ för EU på det berörda området.

Praktiska länkar

Europeiska unionen

EU:s webbplats: europa.eu

Europeiska rådet: consilium.europa.eu/european-council

Europeiska unionens råd: consilium.europa.eu

Europaparlamentet: europarl.europa.eu

Europaparlamentets kontor i Sverige: europaparlamentet.se

Europeiska kommissionen: ec.europa.eu

Kommissionens representation i Sverige: ec.europa.eu/sweden

Kommissionens samråd: ec.europa.eu/info/consultations_sv

EU-domstolen: curia.europa.eu

Europeiska revisionsrätten: eca.europa.eu

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén: eesc.europa.eu

Europeiska regionkommittén: cor.europa.eu

Europeiska ombudsmannen: ombudsman.europa.eu

Europeiska centralbanken: ecb.europa.eu

Europe Direct: europa.eu/european-union/contact_sv

EUR-Lex, EU-lagstiftning: eur-lex.europa.eu

EP Legislative Observatory, följ EU-ärenden: europarl.europa.eu/oeil

Ordförandeskapet

Österrikiska ordförandeskapet, hösten 2018: www.austria.org/eupresidency-2018

Svenska regionkontor i Bryssel

City of Malmö EU Office: malmo.se

Central Sweden European Office: centralsweden.se

Göteborgs stads Brysselkontor: goteborg.se

Kommunförbundet Skåne: kfsk.se

Mid Sweden European Office: midsweden.se

North Sweden European Office: northsweden.eu

Region Värmland European Office: regionvarmland.se/eu

Region Östergötland: regionostergotland.se/EU

Skåne European Office: skane.se

Småland Blekinge South Sweden: sbhss.eu

Stockholmsregionens Europakontor: stockholmregion.org

Västra Götalandsregionen: vgregion.se/brussels

Övrigt

CEEP: ceep.eu

CEMR: ccre.org

CLRAE: coe.int/t/congress

Europaportalen: europaportalen.se

UCLG: uclg.org

Riksdagen: eu.riksdagen.se

SKL – EU och internationellt

Följ SKL:s EU- och internationella arbete via vår webbplats och Twitter.

På vår webbplats kan du också anmäla dig till vårt nyhetsbrev som kommer cirka fem gånger per år.

SKL, EU och internationellt: www.skl.se/eu

Twitter: [@skl_eu](https://twitter.com/skl_eu)

Kontakt

EU-frågorna är fördelade på Sveriges Kommuner och Landstings olika avdelningar. På varje avdelning finns en eller flera EU-samordnare som ansvarar för att samordna avdelningens EU-bevakning. Internationella sektionen arbetar med intressebevakning av EU-frågor av sektorsövergripande karaktär. Kontakta gärna någon av nedanstående om du vill veta mer om ett visst område.

Arbetsgivarpolitik

Jeanette Grenfors	08-452 74 52	jeanette.grenfors@skl.se
Malin Looberger	08-452 75 58	malin.looberger@skl.se

Digitalisering

Maria Samén	08-452 76 81	maria.samen@skl.se
-------------	--------------	--------------------

Ekonomi och styrning

Karin Peedu	08-452 78 18	karin.peedu@skl.se
Tor Hatlevoll	08-452 79 69	tor.hatlevoll@skl.se

Juridik

Helena Linde	08-452 79 76	helena.linde@skl.se
--------------	--------------	---------------------

Tillväxt och samhällsbyggnad

Helena Gidlöf	08-452 73 77	helena.gidlof@skl.se
---------------	--------------	----------------------

Utbildning och arbetsmarknad

Lotta Dahlerus	08-452 73 70	lotta.dahlerus@skl.se
----------------	--------------	-----------------------

Vård och omsorg

Erik Svanfeldt	08-452 75 78	erik.svanfeldt@skl.se
----------------	--------------	-----------------------

Internationella sektionen

Jerker Stattin	08-452 78 37	jerker.stattin@skl.se
Karin Flordal	08-452 78 34	karin.flordal@skl.se
Matilda Lindberg	08-452 77 11	matilda.lindberg@skl.se
Dominique Faymonville	08-452 71 04	dominique.faymonville@skl.se
Annika Lindberg	08-452 71 63	annika.lindberg@skl.se
Victor Olsson	08-452 72 31	victor.olsson@skl.se
Dag Håkansson	+32 (2) 549 08 65	dag.hakansson@skl.se
Marcus Holmberg	+32 (2) 549 08 67	marcus.holmberg@skl.se

På gång inom EU

HÖSTEN 2018

I *På gång inom EU* kan du läsa om aktuella EU-frågor som påverkar svenska kommuner, landsting och regioner. Texterna är skrivna av experter på Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) i samarbete med Internationella sektionen. Den elektroniska versionen innehåller länkar till mer information och finns att ladda ned via www.skl.se/eu. SKL ger ut *På gång inom EU* två gånger om året.

I den här utgåvan kan du bland annat läsa om förslaget till EU:s långtidsbudget 2021–2027, förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare, EU:s framtida sammanhållningspolitik, paketet för ren rörlighet samt den sociala dimensionen.

ISBN 978-91-7585-693-3

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

Post: 118 82 Stockholm | Besök: Hornsgatan 20

Telefon: 08-452 70 00 | skl.se